

KOSKE
KESKI-SUOMEN
SOSIAALIALAN
OSAAMISKESKUS

KESKI-SUOMEN SOSIAALIALAN
OSAAMISKESKUKSEN KANNATUSYHDISTYS RY:N
TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2009

**KOSKEN TOIMINTA
VUONNA 2009**

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

Käyntiosoite:

Matarankatu 4, Jyväskylä

Postiosoite:

PL 35, 40014 Jyväskylän yliopisto

www.koskeverkko.fi

Painopaikka

Tekevä, Jyväskylä 2010

SISÄLLYS

1	JOUSTAVA JA PYSYVÄ KEHITTÄJÄYHTEISÖ	3
2	TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOKSET	5
3	HALLINTO, HENKILÖSTÖ JA TALOUS	6
	3.1 Hallinto	6
	3.2 Henkilöstö	6
	3.3 Talous	7
4	SOSIAALIPOLIITTINEN VAIKUTTAMISTYÖ	9
	4.1 Keski-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon koordinaatioryhmä ja Kaste	9
	4.2 Keski-Suomen sosiaali- ja terveystalouden työkokoukset	10
	4.3 Maakunnalliset ja valtakunnalliset verkostot	10
5	PALVELUTOIMINTA	12
	5.1 Sosiaaliasiamiestoiminta	12
	5.2 Sosiaalipäivystyksen koordinointi	13
	5.3 Kiertävä lastensuojelun erityissosiaalityöntekijä	14
	5.4 Kiertävä erityislastentarhanopettaja	15
	5.5 Lastensuojelun moniammatillinen asiantuntijatyöryhmä	16
6	TOIMINTA-ALUEET JA KEHITTÄMISHANKKEET	17
	6.1 Lasten ja perheiden tukemiseen suuntautuva työ	17
	6.1.1 Lastensuojelutyöryhmä	17
	6.1.2 Aikuisystävätoiminnan arviointihanke	17
	6.1.3 Lasten ja perheiden hyvinvointipalveluiden kehittämishanke Itä- ja Keski-Suomessa	19
	6.1.4 Keski-Suomen Varhaiskasvatuksen kehittämisyksikkö -hanke	20
	6.2 Vammaistyö	22
	6.2.1 Vammaistyöryhmä	22
	6.2.2 Keski-Suomen ja Pohjanmaan maakuntien verkostoitunut vammaistyön kehittämisyksikkö – hanke POKEVA	22
	6.2.3 Henkilökohtaisen avun keskus HAVU	23
	6.3 Vanhustyö	24

6.3.1	Vanhustyöryhmä	24
6.3.2	Vanhusten asumisen uudet ratkaisut ja asumisen varhainen tuki –hanke	25
6.3.3	Vanhusasiavaltuutettu-hanke	25
6.4	Aikuissosiaalityö	27
6.4.1	Aikuissosiaalityön kehittämishanke	27
6.4.2	Osaamisen kehittäminen rahapeliongelmiin ehkäisyssä ja hoidossa	28
6.5	Päihdetyö	30
6.5.1	Päivän selvään päihdehuoltoon hanke	30
6.6	Koulutusyhteistyö	32
6.6.1	Koulutusyhteistyöryhmä	32
6.6.2	Esiselvitys Keski-Suomen sosiaalialan opetusklinikan käynnistämisestä –hanke	32
7	VIESTINTÄ	33
7.1	Viestinnän kehittämistyö	33
7.2	SosKes-hanke / Sonette-yhteisöverkko	34
	LIITTEET	36
	Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen kannatusyhdistys ry:n hallitus vuonna 2009	36
	Kosken kehittäjäyhteisön henkilöstö vuonna 2009	37
	Kosken julkaisutoiminta vuonna 2009	39

1 JOUSTAVA JA PYSYVÄ KEHITTÄJÄYHTEISÖ

Kosken toiminta on tässä kertomuksessa jäsennelty palvelutoimintaan ja Kosken eri toiminta-alueiden kehittämis- ja hanketoimintaan. Palvelutoiminta laajeni edellisvuoteen verrattuna, kun Kosken kiertävä erityislastentarhanopettaja aloitti työnsä pohjoisen Keski-Suomen kunnissa ja uuden lastensuojelulain mukainen Keski-Suomen lastensuojelun moniammatillinen asiantuntijaryhmä aloitti toimintansa.

Sosiaali- ja terveysministeriön osaamiskeskuslakiin perustuva rahoitus kattaa edellisvuosien tapaan kahden henkilön palkka- ja toimintakulut. Kosken johtaja Marja Heikkilä ja suunnittelija Raili Haaki ovat siten osaamiskeskuksen ainoita ”perustyön” tekijöitä. Heidän työnsä kohdistui Kosken työryhmä- ja työkokouskäytäntöjen ylläpitämiseen ja kehittämiseen, maakunnan sosiaalialan kehittämistyön koordinointiin, hanketyön tukemiseen, uusien toimintojen suunnitteluun, viestintään ja sosiaalipoliittiseen vaikuttamistyöhön maakunnassa sekä valtakunnallisissa verkostoissa.

Käytännössä Kosken fyysinen organisoitumistapa ja laaja kehittäjäyhteisö on mahdollistanut joustavan yhteistyön Kosken perustoimintojen, palvelutoiminnan ja hankekehittämisen välillä. Tästä yhteistyöstä ovat hyötyneet kaikki osapuolet. Yhteisvoimin on pyritty erityisesti antamaan alueen kunnille tukea uusien palvelurakenteiden ja sisältöjen kehittämiseen.

Kaiken toiminnan perustana ovat yhteisesti pohditut periaatteet. Kosken Keskeiset arvot avoimuus, tasa-arvo ja luotettavuus ovat ohjanneet myös kertomusvuoden toimintaa

Kosken arvot

Avoimuudella tarkoitamme sitä, että toimintamme ja keskustelufoorumimme ovat avoimia kaikille sosiaalialan ammattilaisille ja muille toimijoille. Kokoamamme, tuottamamme ja välittämämme tiedon tulee olla kaikkien kiinnostuneiden saatavilla. Avoimuus tarkoittaa myös avoimuutta uusille ideoille ja ajatuksille sekä kykyä kuulla ja kuunnella muita.

Tasa-arvo toteutuu Kosken työssä parhaiten rohkaisemalla alan toimijoita osallistumaan ja tuomaan esille ajatuksiaan koulutustaustastaan, ammatiasemastaan tai toimijatahostaan riippumatta. Tasa-arvo toteutuu myös siten, että kohtelemme kaikkia alan toimijoita yhtä arvokkaina.

Luotettavuus tarkoittaa sitä, että teemme sen, mitä lupaamme ja teemme sen niin hyvin kuin osaamme. Se toteutuu myös siten, että lupaamme vain sen, mitä kykenemme tekemään. Kosken työntekijän on kyettävä sanomaan rehellisesti myös 'en tiedä' mutta lisättävä siihen, 'otan selvää asiasta'. Kosken jakaman ja välittämän tiedon pätevyyteen on voitava luottaa.

Kosken vuoden 2009 toiminnalle antoi oman leimansa useiden pitkäkestoisien hankkeiden päättyminen lokakuussa. (SosKes, Aikuissosiaalityön kehittämishanke, Vammaistyön kehittämisyksikkö, Varhaiskasvatuksen kehittämisyksikkö, Päivän selvään päihdehuoltoon). Tämä on tarkoittanut paitsi päätösseminaareja ja loppuraportteja myös tulosten juurruttamisen suunnittelua ja monien viritettyjen verkostojen jatkon miettimistä. Hankkeiden monitasoinen kehittämis- ja koulutustoiminta on aktivoinut maakunnan ammattilaisia ja eri toiminta-alueiden kohdalla onkin tullut mietittäväksi alkaneiden kehittämisprosessien edelleen tukeminen, maakunnallinen koordinointi ja esim. erilaisten työryhmien vetovastuut. Kosken perushenkilöstön ei ole mahdollista huolehtia niistä kaikista järjestelyistä, joita hankkeissa on tehty. Koske on kuitenkin ottanut monessa kohtaa koordinoijan, käynnistäjän ja koollekutsujan roolin, kun toimintojen ylläpitämistä yhteisvastuullisesti on eri toimijoiden kanssa suunniteltu.

Voidaan todeta, että Koske on pysyvänä toimijana tarjonnut hankkeille kotipesän ja laajemman sosiaalialan kehittämisen kehyksen sekä myös rakenteen, jossa hankerahoitusten päättyessä on pystytty tukemaan prosessien etenemistä ja kehittämisteemojen jatkumoa.

2 TOIMINTAYMPÄRISTÖN MUUTOKSET

Kertomusvuoden lopussa Kosken maantieteellisellä toiminta-alueella oli 23 itsenäistä kuntaa ja asukkaita 272 805. Maakunnan asukasluku kasvoi vuoden aikana reilulla tuhannella asukkaalla.

Kertomusvuoden alussa Keski-Suomen maakunnassa toteutui merkittäviä kuntarakenteen muutoksia ja Paras-hankkeen mukaiset palvelurakenteen muutossuunnitelmat etenivät päätöksentekojen tasolle. Jyväskylän kaupunki, Jyväskylän maalaiskunta ja Korpilahden kunta yhdistyivät ja muodostivat uuden 129 626 asukkaan Jyväskylän. Yhden kunnan alueella asuu näin ollen lähes puolet koko maakunnan väestöstä. Jämsänkosken ja Jämsän kaupungit yhdistyivät ja muodostivat yhdessä Kuhmoisten kunnan kanssa 25 600 asukkaan yhteistoiminta-alueen. Pohjoisessa Keski-Suomessa Paras-hanke todentui Saarijärven, Karstulan, Kannonkosken, Kivijärven ja Kyyjärven sosiaali- ja terveydenhuollon 19 717 asukkaan yhteistoiminta-alueen ja perusturvaliikelaitos Saarikan perustamisen muodossa. Samassa yhteydessä Pylkönmäen kunta liittyi Saarijärven kaupunkiin.

Keski-Suomen alueella oli toiminnassa tai rakenteilla viisi erilaista kuntien muodostamaa yhteistoiminta-aluetta. Nämä näkyvät oheisessa kartassa. Maakunnan kunnista vain Äänekosken kaupunki muodosti oman yhden kunnan palvelualueensa. Äänekosken 20 248 asukkaan kunta avasi tosin loppuvuodesta myös keskustelut sairaanhoitopiirin liikelaitoksena toimivan seututerveyskeskuksen suunnitteluprosessiin liittymiseksi.

KUVA: Keski-Suomen kunta- ja palvelurakenteet 2009 kartalla

3 HALLINTO, HENKILÖSTÖ JA TALOUS

3.1 Hallinto

Koskea hallinnoi Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen kannatusyhdistys ry. Yhdistyksellä oli 43 jäsentä joulukuussa 2009. Lukumääräisesti jäsenmäärä väheni kuntaliitosten vuoksi vuoden aikana viidellä. Kuntajäseniä oli 18, järjestöjäseniä 19 ja oppilaitoksia 6.

Yhdistyksen hallitus kokoontui vuoden 2009 aikana 7 kertaa. Yhdistyksen vuosikokous pidettiin 26.3.2009. Yhdistyksen hallituksen kaksivuotiskaudelle 2009 - 2010 valittiin 11 jäsentä ja heidän varajäsenensä. Yhdistyksen kokoonpanossa enemmistö on ollut järjestötoimijoilla (6 paikkaa). Kuntia edustaa hallituksessa kolme jäsentä ja oppilaitoksia kaksi. Yhdistyksen hallituksen kokoonpano on vuosikertomuksen liitteenä.

Hallituksen puheenjohtajana on toiminut Risto Kortelainen ja varapuheenjohtajana Mikko Mäntysaari. Kokouksissa on esittelijänä toiminut osaamiskeskuksen johtaja Marja Heikkilä ja sihteerinä suunnittelija Raili Haaki.

3.2 Henkilöstö

Kertomusvuonna Kosken työyhteisössä työskenteli kaiken kaikkiaan neljäkymmentä henkilöä sekä lisäksi lyhytaikaisia harjoittelijoita ja mentoreita.

Kaikki neljäkymmentä eivät ole olleet suorassa työsuhteessa Koskeen, vaan Keski-Suomessa hyväksi havaitun käytännön mukaisesti eri hallinnoijatahojen kehittämistoimintaa on sijoitettu saman katon alle. Yhdistävänä tekijänä on ollut sosiaali- (ja terveyden)huollon ja palveluiden kehittäminen. Kosken palkkaamia työntekijöitä kehittämissyhteisössä oli vuoden aikana yhteensä 11 henkilöä. Loput kehittäjät toimivat eri kuntien tai järjestöjen hallinnoimissa hankkeissa. Työnantajatahoina toimivat Jyväskylän kaupunki, Joensuun kaupunki, Keuruun kaupunki, Eskoon kuntayhtymä ja Sotainvalidien asunotosäätö. Toimintakertomuksen liitteistä löytyy luettelo Kosken henkilöstöstä sekä kehittämishankkeista.

Yhteisissä tiloissa työskenteli lisäksi kuuden työntekijän muodostama Jyväskylän kaupungin lastensuojelun sijaishuoltoyksikkö sekä eri järjestöjen yksittäisiä työntekijöitä. Näitä olivat Keski-Suomen vammaispalvelusäätö, Eteva-kuntayhtymän Etätulkki-hanke, Syömishäiriöliiton Ensisyli-projekti sekä Sininauhaliiton vertaistoiminnan kehittämistoiminta.

Kosken työyhteisön väki kokoontui kerran kuussa yhteiseen henkilöstöpä-laveriin ja Kosken vakituiset työntekijät muodostivat pienemmän aika ajoin kokoontuvan kehittämissyhteisön. Kosken kehittämissyhteisön henkilöstön ja kannatusyhdistyksen hallituksen yhteinen strategiapäivä pidettiin 27.4. Koskentyöntekijöitä osallistui Kosken turvallisuussuunnitelman mukaisesti ensiapukurssille.

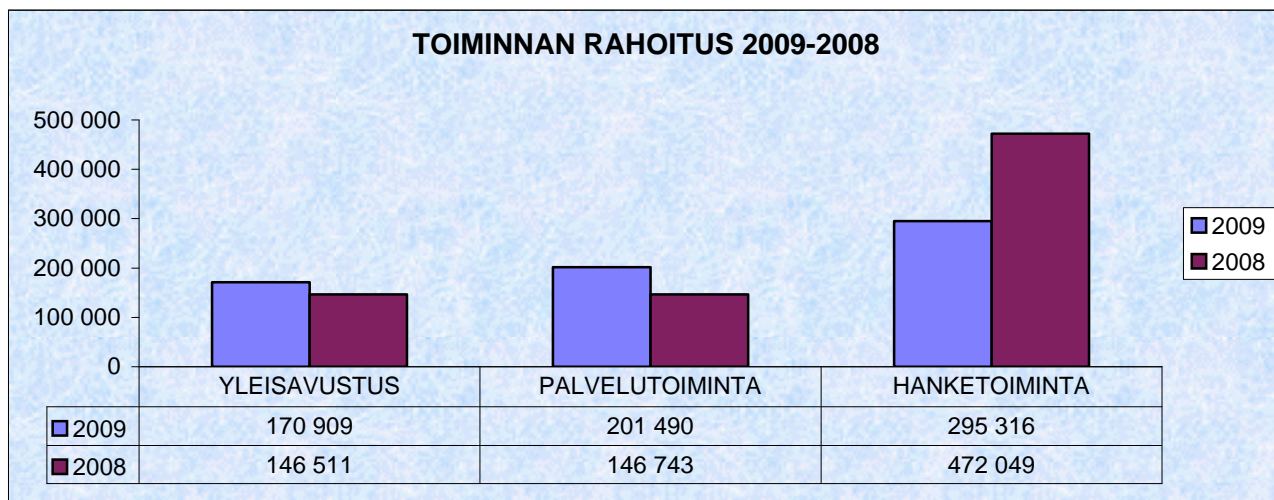
Työkyvyn ylläpitämiseksi järjestettiin kehityskeskustelut, työnohjausta sekä liikuntailtapäivä. Päättävien hankkeiden työntekijöiden tekemää työtä juhlistettiin yhteisissä läksiäisjuhlissa syksyllä. Yhteisbussilla tehtiin matka valtakunnallisille osaamiskeskuspäiville, jotka järjestettiin elokuussa Pyhänturilla.

3.3 Talous

Kosken taloushallinto ostettiin työvalmennussäätö Tekevältä. Kosken perustyötä tukevaa toimistotyövoimaa ostettiin myös Tekevältä 1/3 työntekijän työpanoksen verran.

Keski-Suomen Sosiaalialan osaamiskeskuksen toimintatuotot kääntyivät laskuun edelliseen vuoteen verrattuna (-25%). Tuottojen laskuun vaikutti projektien vähentyminen vuodelle 2009, mikä näkyi myös luonnollisesti toimintakulujen vähenemisenä. Kaikkinsa tuottoja kertyi 496 807 euroa, mikä oli 14 % budjetoitua tavoitetta suurempi. Varsinaisten toimintatuottojen lisäksi STM:n perusrahoitusta tuloutettiin 170 909 euroa.

STM – yleisavustuksen lisäksi toiminnan rahoitus koostui kirjanpidollisesti 27 eri seurantakohteen tuotoista. Kohteet jakaantuivat omaan palvelu- ja muuhun hanketoimintaan sekä ulkopuolisilta toimijoilta laskutetuista palveluista (ns. läpikulkuerät). Oman toiminnan tuottojakauma oli seuraava:

Toiminnan luonteen mukaisesti henkilöstömenot muodostivat suurimman kulukokonaisuuden (64 %). Palkka- ja sosiaalimaksuja kertyi reilut 430 000 euroa, missä vähennystä edellisvuoteen reilu 19 %. Palkkatilastoinnin mukaan kokonaistyöaikapäiviä oli yhteensä 2 309 (edellisvuonna 2 604), mikä tarkoittaa n. 9,2 henkilötyövuotta. Toimitilavuokria maksettiin 91 003 euroa. Ulkopuolisten toimijoiden tilatarpeen kasvun myötä vuokramenot kasvoivat 33 % edellisvuodesta. Muita toimintamenoja kertyi 144 199 euroa (-37 %).

Kokonaisuudessaan tilivuoden tulo- ja menotalous hoitui varsin tasapainoisesti. Poistot huomioiden tuotot riittivät kattamaan kokonaiskulut siten, että tilikauden ylijäämää kertyi lähes tavoitteen mukaisesti 722,84 euroa. Yhdistyksen maksuvalmius pysytteli tilikauden aikana jotakuinkin 30 päivän limiitin rajoissa. Tilikauden päättyessä likvidit varat ja saamiset olivat yhteensä 138 000 euroa, mikä oli 1,1-kertainen velkoihin nähden. Varojen ja velkojen suhdetta voi tältä osin pitää hyvänä. Tilikaudella ei toteutettu pitkäaikaisia investointeja. Taseen loppusumma päättyi 140 823 euroon.

4 SOSIAALIPOLIITTINEN VAIKUTTAMISTYÖ

4.1 Keski-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon koordinaatioryhmä ja Kaste

Koske vastasi kertomusvuonna Keski-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon koordinaatioryhmän toiminnasta. Koordinaatioryhmä kokoontui vuoden aikana viisi kertaa. Koordinaatioryhmän tehtäväksi on määritelty Kaste-ohjelman Keski-Suomen alueellisen kokoamisen lisäksi laajemminkin maakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon kehittämisen ohjaaminen.

Kosken henkilöstö osallistui myös muutoin aktiivisesti Kaste-ohjelman hankesuunnitelmien työstämiseen ja uusien hankkeiden käynnistämiseen sekä niiden ohjausryhmätyöskentelyyn. Huhtikuussa järjestettiin Jyväskylässä Itä- ja Keski-Suomen alueen Kaste-ohjelman ministeri Risikon aluekierros-tilaisuus. Syksyllä 2008 haettuihin kolmeen hankkeeseen saatiin kaikkiin rahoitus ja niitä käynnisteltiin vuoden 2009 alkupuolella.

Käynnistyneet hankkeet olivat:

- (1) Lasten ja perheiden hyvinvointipalveluiden kehittämishanke Itä- ja Keski-Suomessa 2008-2010 (Hallinnoija Jyväskylä)
- (2) Vanhusten asumisen uudet ratkaisut ja asumisen varhainen tuki - osana Toimivat sosiaali- ja terveyspalvelut Itä- ja Keski-Suomessa - kokonaisuutta 2008-2010 (Hallinnoija Joensuu)
- (3) Kanerva, Kroonisten kansansairauksien ehkäisy ja varhainen hoito KYS-ERVA –alueella 2008-2010 (Hallinnoija Pohjois-Savon sairaanhoitopiiri)

Kaste-ohjelman ansiosta yhteistyö terveydenhuollon toimijoiden suuntaan lisääntyi entisestään. Organisoituminen yhteisen Itä- ja Keski-Suomen alueen toimintana toi mukanaan uusia kumppaneita ja kanssakäymistä, mutta myös paljon hallinnollista jäykkyyttä. Monissa Keski-Suomen sosiaali- ja terveysjohdon käymissä keskusteluissa epäiltiin Kaste-ohjelman hyödyntämismahdollisuuksia. Hankkeiden suunnittelu, koordinointi ja hallinnointi on etäännytetty peruskunnista ja toimintamallit ovat edelliseen ohjelmakauden verrattuna huomattavasti byrokraattisempia.

Toisaalta hankkeiden laajojen ylätaivoitteiden alle ovat sopineet myös kunkin kuntakumppanin omista lähtökohdistaan määrittelemät kehittämistavoitteet ja niitä on voitu määrittellä ja konkretisoida kuntiin jalkautuvien kehittäjien johdolla. Positiivista palautetta on kuulunut käytännön ammattilaisilta mm. siitä, että uusien maakuntarajatkin ylittävien kumppaneiden myötä on kuultu uusista hyvistä toimintamalleista. Hankkeiden käynnistyminen on kuitenkin sujunut tuskastuttavan hitaasti ja kehittämisprosessien päästyä vauhtiin on jo jouduttu käyttämään aikaa uusien hankkeiden hakemusten väsäämiseen ja kuntasitoumusten kyselemiseen.

Keski-Suomea Kaste-ohjelman alueellisessa johtoryhmässä edustavat varsinaisina jäseninä Pirjo Kohonen Saarijärveltä, Pekka Utriainen Jyväskylästä ja Riitta Vanhanen Keuruulta.

4.2 Keski-Suomen sosiaali- ja terveysjohdon työkokoukset

Toimintavuoden aikana maakunnalliset sosiaalijohdon työkokoukset muutettiin nimeltään Sosiaali- ja terveysjohdon työkokouksiksi ja mukaan kutsuttiin myös terveysjohtoa. Työkokoukset järjestettiin 17.3. ja 12-13.11.2009

Kaikissa kunnissa puhutti talouden niukkuus. Työkokouksissa käytiin läpi uusien kuntaliitosten vaikutuksia sekä yhteistoiminta-alueiden rakentumisen ajankohtaisia ilmiöitä. Sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntövalmistelusta käytiin lukuisia keskusteluja ja koottiin näkemyksiä Keski-Suomen maakunnan keinoista reagoida valtakunnallisiin velvoitteisiin ja muutoksiin. Myös valtionhallinnon uudistuksesta kuultiin sen valmistelun eri vaiheissa. Sosiaali- ja terveysjohto seurasi ja kommentoi myös aktiivisesti Kaste-ohjelmaa. Keski-Suomessa on pitkät perinteet maakunnalliselle palveluyhteistyölle ja myös kuluneena vuonna rakennettiin ja suunniteltiin yhteisesti mm. lastensuojelun sijaishuollon ostopalveluiden kilpailutusta, sosiaalipäivystyksen ja kriisityön järjestämistä, Mieli 2015 –ohjelman ehdotusten toteuttamista, palveluasumisen järjestämistä, kehitysvammaisten ohjaus- ja neuvontapalveluiden organisoitumista sekä varautumista henkilökohtaisen avun lain muutoksiin.

4.3 Maakunnalliset ja valtakunnalliset verkostot

Kosken työntekijät ovat vuoden aikana osallistuneet lukuisiin muihin maakunnallisiin verkostoihin. Näitä ovat mm. perusturvaliikelaitos Saarikan johdokunta, THL:n ParasSos –tutkimuksen työryhmä, Keski-Suomen maakuntaristeily 2-3.10, Kantere ry:n hallitus ja Keski-Suomen sosiaaliturvayhdistyksen hallitus.

Kosken johtaja ja suunnittelija ovat olleet nimettyinä monien hankkeiden ohjausryhmiin. Näitä ovat: Seniorinuotta (Jyväskylän hoivapalveluyhdistys), Kimppa-hanke (Keski-Suomen sosiaaliturvayhdistys), Lähisuhdeväkivalta-projekti (Keski-Suomen sairaanhoitopiiri), Kokemukset näkyviin - väkivaltatyön kehittäminen sijaishuollossa, tutkimuksen tukiryhmä (Pelastakaa lapset ry), Aikuisystävätoiminta (MLL/Pela)

Kosken kutsusta kävivät vuoden aikana osaamiskeskuksessa vierailulla mm. Jyväskylän kaupungin perusturvalautakunnan puheenjohtaja Riitta Mäkinen sekä kansanedustaja Susanna Huovinen. Yhteistyöpalavereja järjestettiin myös esim. Jyväskylän kaupungin innovaatioyksikön, Lääninhallituksen sosiaali- ja terveystoimiston sekä THL:n Jyväskylän toimipisteen väen kanssa.

Kosken työntekijät pitivät myös useita vierailijaluentoja yliopiston ja ammattikorkeakoulun opiskelijaryhmille.

Osaamiskeskusjohtajat kokoontuivat kerran kuussa. Kosken johtaja toimi tämän työn koordinaattorina vielä vuoden 2009 ajan. Hän on toiminut myös osaamiskeskusten edustajan valtakunnallisessa osaamiskeskusneuvottelukunnassa. Lisäksi hän on toiminut osaamiskeskusten edustajana Sosiaalihuollon lainsäädäntöä uudistavassa työryhmässä. Marja Heikkilä on toiminut vuoden 2009 alusta lukien Huoltaja – säätiön isännistön ja hallituksen jäsenenä. Hän osallistui kesällä 2009 European Social Networkin vuosittaiseen kongressiin Prahassa. Hän piti kongressissa workshop –esityksen ” How to develop social- and healthcare services in Finland”.

Kosken työntekijät osallistuivat vuoden aikana yhteistyökumppaneina monien seminaarien ja teemapäivien järjestelyihin. Näistä mainittakoon pari.

Laadukasta vapaaehtoistoimintaa yhteistyöllä – Keski-Suomen vapaaehtoistoiminnan verkostoitumis- ja kehittämispäivä 2.12.2009. Koske toimi järjestelyissä yhtenä kumppanina valtakunnallisen Kansalais-Areena ry:n ja Keski-Suomen vapaaehtoisjärjestöjen kanssa. Päivän kokemusten ja päivässä koottujen kehittämissuositusten pohjalta työskentelyä tullaan yhteistyössä jatkamaan.

Uutena yhteistyöavauksena järjestettiin **Eläköön elämä ja työ - johtajuuden, osaamisen ja työhyvinvoinnin päivä 20.10.2009** Johtamistaidon opiston sekä useiden sosiaalialan yrittäjien kanssa. Päivän tavoitteena oli vahvistaa johtamisen, osaamisen ja työhyvinvoinnin näkökulmia sosiaali- ja terveystoimiston esimiestyössä. Myös tälle onnistuneelle yhteistyölle on suunnitteilla myös jatkoa.

5 PALVELUTOIMINTA

5.1 Sosiaaliasiamiestoiminta

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista tuli voimaan vuonna 2001 tuoden mukanaan sosiaalihuollon kehittämisen- ja laadunvarmistusmenetelmiksi sosiaaliasiamies- ja muistutusjärjestelmät. Asiakaslaki painottaa sosiaalihuollon asiakkaan oikeuksia, osallisuutta ja palvelun suunnitelmallisuutta sekä määrittää mm. moniammatillista yhteistyötä, salassapitoa ja tiedonsaantia.

Koske on tuottanut sosiaaliasiamiehen palvelua vuodesta 2004. Vuonna 2009 Kosken sosiaaliasiamieskuntia oli 14: Hankasalmi, Joutsa, Jyväskylä, Kinnula, Konnevesi, Kuhmoinen (30.6.2009 saakka), Laukaa, Luhanka, Muurame, Petäjävesi, Pihtipudas, Toivakka, Uurainen ja Viitasaari. Kiertävä lastensuojelun erityissosiaalityöntekijä Hannele Metsäranta vastasi entisen Jyväskylän maalaiskunnan alueiden sosiaaliasiamiestyöstä ja päätoiminen sosiaaliasiamies Eija Hiekka muista alueista. Työnjako toimi hyvin myös muuttuneissa kuntaliitosolosuhteissa. Sosiaaliasiamiestoiminnan asukaspohtaja oli toimintavuoden lopussa n. 193 000 kattaen n. 71 % maakunnan asukkaista. Muutama kunta on viime vuosina kysynyt osaamiskeskukselta mahdollisuutta potilasasiamiestoiminnan järjestämiseen. Kuntakokouksen yhteydessä sopimuskunnilta tiedusteltiin potilasasiamiestoiminnan järjestämistarvetta. Vastauksista ilmeni, että palvelut on saatu järjestettyä muulla tavoin eikä potilasasiamiestoiminnan käynnistämiseen nähty toistaiseksi tarvetta.

Vaikka sosiaaliasiamiestyössä on monia tasoja ja osa-alueita, suurin osa on asiakastyötä; yhteydenottoihin vastaamista, puhelimitse ja sähköpostin välityksellä tapahtuvaa sosiaalihuollon palveluja koskevaa selvittelyä, tiedotusta ja neuvontaa. Osa asioista edellytti henkilökohtaista tapaamista sosiaaliasiamiehen toimistossa ja sosiaaliasiamies osallistui asiakkaiden pyynnöstä myös asiakaspalaveriin ja palvelusuunnittelutilanteisiin. Sopimuskunnista tuli 424 sosiaalihuoltoa koskevaa eri asiaa (397 vuonna 2008 ja 435 vuonna 2007). Noin 40 % palautteesta koski toimeentulotukea ja 21 % yhteydenotoista johtui erilaisesta neuvontatarpeesta. Lastensuojeluun liittyi 12,5 % yhteydenotoista ja vammaispalvelujen osuus oli lähes 9 %. Lähes 63 % asioista tuli Jyväskylästä, 6,3 % Laukaasta ja 6,1 % Muuramesta. Muista kuin sopimuskunnista tai ilman kuntatietoa tuli 38 (8,2 %) asiaa. Asiamiestyötä ja asiakkaan aseman kehitystä kuvataan tarkemmin vuosittaisessa sosiaaliasiamiehen selvityksessä.

Asiakastyön lisäksi oli pidettävä huolta siitä, että aikaa riitti myös tiedotukseen, koulutukseen ja kehittämistehtäviin. Sosiaaliasiamiehen vuosiselvitys

valmistui 15.4.2009 ja sitä käsiteltiin kunnanhallituksissa ja sosiaalilautakunnissa. Palvelupalautetta, palvelujen tilaa ja kehittämistarpeita käsiteltiin myös kuntakäynneillä ja kokemuksia hyödynnettiin koulutusten ja kehittämishankkeiden suunnittelussa ja toteutuksessa. Sosiaaliamies kertoi asiakkaan oikeuksista ja asiamiestyöstä mm. järjestöjen tilaisuuksissa ja sosiaalihuollon ammattilaisia kouluttavissa oppilaitoksissa. Sosiaalialan työstä ja palveluista nousevia eettisiä kysymyksiä käsiteltiin Sosiaalitieto-lehden kahdessa numerossa (Eija Hiekka ja Petteri Niemi: Miten toimia eettisesti oikein sosiaalialalla? Sosiaalitieto 10 ja 12/09). Päätoiminen sosiaaliamies kuuluu valtakunnalliseen sosiaaliamiesyhdistykseen, joka järjesti mm. valtion uudistuvaan valvontaan keskittyneen koulutustilaisuuden (STM, Valvira, Etene, Aluehallintovirastot) sekä työkokouksen tietosuojavaltuutetun toimiston kanssa. Sosiaali- ja potilasasiamiestyön asiakastilastoinnin valtakunnallista mallia valmisteltiin 1.5.2007 - 31.10.2009 STM:n rahoittamassa kehittämishankkeessa Tampereen seudulla. Suositus valmistui syksyllä ja Koskessa valmistauduttiin ottamaan uusi tilastointikäytäntö käyttöön vuodenvaihteessa.

5.2 Sosiaalipäivystyksen koordinointi

Sosiaalitoimen aukioloaikojen ulkopuolisia sosiaalipalveluja kiireellisissä tilanteissa järjestetään Keski-Suomessa kuntien yhteisellä toiminnalla. Virka-ajan ulkopuolinen sosiaalipäivystys perustuu pääasiassa ns. korkean kynnyksen järjestelmään, jossa eri viranomaistahot arvioivat kuntalaisten yhteydenotoista kiireellisen sosiaalityön tarpeen ja ottivat tarvittaessa yhteyttä seudullisiin sosiaalipäivystyksiin. Vuonna 2009 maakunnassa järjestettiin virka-ajan ulkopuolista sosiaalipäivystystä neljän päivystysrenkaan kautta, joita olivat Kriisikeskus Mobilen palvelukunnat, Saarijärven seutu, Viitaseutu sekä Jämsän seutu.

Keski-Suomen kunnat vastasivat yhteisvastuullisesti sosiaalipäivystyksen koordinoinnista aiheutuvista kustannuksista. Määräaikainen sopimus kuntien ja Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen kesken laadittiin vuoden 2009 ajaksi. Sosiaalipäivystyksen koordinointi jatkui Kosken toimintana, sillä vastuu koordinoinnista siirtyi ensimmäistä kertaa Koskeen vuoden 2008 alussa. Koordinointityö oli osa-aikaista ja koordinaattori Sivi Talvensola toimi työssään puolipäiväisesti.

Sosiaalipäivystyksen koordinoititehtäviin kuului maakuntaan rakennettujen, virka-ajan ulkopuolella toimivien päivystysjärjestelmien koordinointi, Keski-Suomen sosiaalipäivystystä koskevien tietojen keruu, tilastointi ja raportointi, tiedontuotanto sosiaalihuollon kehittämiseksi, koulutuksen ja työnohjauksen järjestäminen sosiaalipäivystäjille, sosiaalipäivystykseen liitty-

vän materiaalin ja lomakkeiston ylläpito, päivitys ja kehittäminen, sosiaalipäivystyksestä tiedottaminen ja yhteistyö mm. kuntien ja päivystäjien kesken, yhteistyökumppanien suuntaan, julkisuuteen sekä hankeyhteistyö ja valtakunnallinen yhteistyö, sosiaalipäivystyksen ja järjestelmän kehittäminen sekä Mobile-kuntien päivystysvuorojen suunnittelu ja päivitys.

Maakunnallisen sosiaalipäivystyksen koordinointia ohjasi sekä sosiaalipäivystyksen maakunnalliseen kehittämiseen ja linjaamiseen osallistui ohjausryhmä, jossa oli edustajia Keski-Suomen kunnista, Kriisikeskus Mobilesta, Hätäkeskuksesta ja Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskukselta. Ohjausryhmä kokoontui vuoden aikana neljä kertaa.

5.3 Kiertävä lastensuojelun erityissosiaalityöntekijä

Vuoden 2009 lopussa tuli täyteen viides kiertävän lastensuojelun erityissosiaalityöntekijän toimintavuosi. Kunnat ovat ostaneet palvelua entiseen tapaan; työapua on kysytty mm. lastensuojeluntarpeen selvityksiin, sukulaissijaisvanhemmuusselvityksiin, huostaanoton valmisteluihin, huostaanoton purkuhakemusten valmisteluun ja työpariksi lastensuojelun avohuollon asiakastyöhön. Palvelua ovat käyttäneet seuraavat kunnat: Hankasalmi, Joutsa, Jyväskylä (vain sijaisvanhempien työnohjaus), Jämsä, Konnevesi, Luhanka, Multia, Petäjävesi, Pihtipudas, Toivakka, Uurainen, Viitasaari ja Äänekoski sekä SoTe -kuntayhtymä Saarikka.

Hannele Metsäranta oli toteuttamassa Vaasassa, seudun suomenkielisten sosiaalityöntekijöiden lastensuojeluntarpeen selvittämisen koulutusta yhdessä kouluttajaparinsa, Aune Palorannan kanssa. Työnohjaustyötä on tehty Juva -Joroinen-Rantasalmi -yhteistoiminta-alueelle, jossa aloitti syksyllä 2009 lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden ryhmä. Työnohjausta on annettu myös Äänekosken perhetukikeskuksen henkilöstölle ja sukulaissijaisvanhempien ryhmälle; molemmat ryhmät ovat kokoontuneet koko vuoden ajan. Syyskaudella aloitti Hannele Metsärannan luotsaama pienten kuntien sosiaalityöntekijöiden vertaisryhmä, joka kokoontuu kuukausittain Koskessa.

Keski-Suomen lastensuojelutyöryhmän toiminta käynnistyi uudelleen vuonna 2009; Hannele Metsäranta on toiminut sen puheenjohtajana.

Hannele Metsäranta on toiminut vuoden 2009 aikana edelleen Jyväskylän toisena sosiaaliasiamiehenä ja sijaistanut myös osittain sosiaaliasiamies Eija Hiekkaa hänen lomiansa aikana

5.4 Kiertävä erityislastentarhanopettaja

Pohjoisen Keski-Suomen kunnissa on jo vuosia ollut halukkuutta perustaa oma erityislastentarhanopettajan toimi ja siten varmistaa lasten ja perheiden tasa-arvo ja yhdenvertaisuus varhaiseen ja erityiseen tukeen ja vahvistaa henkilöstön osaamista. 1.1.2007 voimaan tulleen päivähoitolain (PhL 272/2005 9 §) muutoksen myötä halukkuus yhteistyöhön vahvistui ja VARKE:n tuella ryhdyttiin selvittämään mahdollisuuksia yhteisen konsultoivan erityisopettajan saamiseksi.

Neuvottelujen tuloksena saatiin aikaan kuuden kunnan yhteinen sopimus, jonka mukaan kunnat ostavat Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskukselta konsultoivan erityislastentarhanopettajan palvelut siten että kunnat maksavat toiminnasta aiheutuvat kulut suhteessa käyttämäänsä palveluun määrään. Sopijakunnat olivat Saarijärvi, Karstula, Kivijärvi, Kyyjärvi, Kinnula ja Kannonkoski. Pohjoisen Keski-Suomen konsultoiva erityislastentarhanopettaja palvelu käynnistyi tammikuussa 2009. Tehtävässä aloitti tuolloin kokopäiväisenä Kosken työntekijänä Tuulikki Koljonen.

Kiertävän erityislastentarhanopettajan toimintatapoina ovat mm.

- jalkautunut, suora henkilöstön ohjaus ja konsultaatio
- kuntien työntekijän työparina toimiminen
- osallistuminen asiakastapaamisiin / kotikäynteihin / neuvotteluihin
- puhelinkonsultaatio
- asiakirjoihin tutustuminen osana konsultaatiota
- erityisestä harkinnasta yksilö ja/tai pienryhmätyöskentely lasten kanssa (kartoitus, kuntoutus, henkilöstön työn ohjaaminen mallittamalla)
- pedagogisen toiminnan suunnittelu yhdessä henkilöstön kanssa
- kirjalliset yhteenvedot, lausunnot
- varhaiserityiskasvatukseen liittyvän koulutuksen järjestäminen tarvittaessa yhdessä yhteistyökumppanikuntien ja muiden alueella toimivien organisaatioiden kanssa
- uusimpaan tutkimukseen ja hyviksi todettuihin käytänteisiin ja toimintamalleihin perustuva kehittämistyö

Ohjausryhmä vastaa toiminnan arvioinnista. Tähänastisten kokemusten mukaan konsultoivan erityisopettajan tuki ja apu varhaiskasvattajille on otettu hyvin vastaan kunnissa. Ongelmaksi kuitenkin saattaa tulevaisuudessa muodostua palvelun riittävyys kuuden kunnan tarpeisiin. Toiminnalla on voitu vastata usean kunnan lakisääteisen erityispalvelun järjestämiseen, koska palvelun toteuttaminen muuten oli osoittautunut pulmalliseksi. Kunnat ovat olleet Kosken hallinnoiman toiminnan järjestelyihin ja toteutustapaan tyytyväisiä.

5.5 Lastensuojelun moniammatillinen asiantuntijatyöryhmä

Keski-Suomen lastensuojelun moniammatillisen asiantuntijatyöryhmän toiminta käynnistyi hanketoimintana vuoden 2008 alusta. Vuoden 2009 alusta koordinoinnista on vastannut Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus. Lastensuojelun asiantuntijatyöryhmää voivat käyttää kaikki Keski-Suomen maakunnan kunnat ja se kutsutaan koolle sosiaalityöntekijän tilauksesta kerran kuukaudessa (ei kesä-heinäkuussa). Kokeiluvuonna 2008 työryhmän kulut maksettiin hankerahoituksella, mutta vuoden 2009 alusta alkaen konsultaatiokerran hinta tilaajalle on ollut 836 euroa (sekä mahdollinen Jyväskylän perheneuvolan ja Keski-Suomen sijaishuoltoyksikön perimä kuntaosuus). Muutoin asiantuntijatyöryhmän jäsenet ja käytännöt säilyivät pääasiassa ennallaan.

Huolimatta kasvaneista lastensuojelun asiakasmääristä ja moninaistuvista pulmista asiantuntijatyöryhmää on käytetty vuonna 2009 vain kaksi kertaa, tammi- ja helmikuussa. Konsultaatiopyynnöt liittyivät huostaanoton kriteerien arviointiin ja isyyden tunnustamiseen. Näissä kokouksissa käytettiin kaksi kertaa psykologin, lakimiehen ja lastensuojelun avohuollon sosiaalityöntekijän asiantuntemusta ja kerran lastenvalvojan ja aikuispsykiatrin asiantuntemusta. Lisäksi paikalla kokouksissa olivat kummallakin kerralla puheenjohtaja ja sihteeri.

Asiantuntijatyöryhmän konsultaatioita käytettiin vuonna 2009 vähän verrattuna edelliseen vuoteen, jolloin käsiteltiin kahdeksan asiakastapausta. Asiantuntijatyöryhmän tarpeesta keskusteltiin Keski-Suomen sosiaalijohdon työkokouksissa elo- ja marraskuussa ja sen käytöstä tehtiin kysely kuntien sosiaalijohtajille marraskuussa 2009. Käyttökyselyn mukaan nykyinen malli nähtiin pääosin hyvänä, mutta etäisenä, eikä sisäistettynä käytäntönä. Asiantuntijatyöryhmän käytäntöjen kehittämiseen, markkinointiin ja juurruttamiseen kutsuttiin koolle eri kuntien edustajista koottu työryhmä.

6 TOIMINTA-ALUEET JA KEHITTÄMISHANKKEET

6.1 Lasten ja perheiden tukemiseen suuntautuva työ

6.1.1 Lastensuojelutyöryhmä

Kertomusvuoden kesäkuussa kutsuttiin koolle maakunnallinen lastensuojelutyöryhmä. Aiempi Kosken lastensuojelutyöryhmän toiminta oli päätetty lopettaa vuonna 2007, koska maakunnan toimijoita kokosi aktiivisesti yhteen usean vuoden ajan Keski-Suomen lastensuojelun kehittämissyksikkö. Nyt kuitenkin oli syntynyt uudelleen tarve eri tahot yhdistävälle vapaamuotoiselle foorumille, joka nostaisi esille ajankohtaisia kehittämisteemoja keskisuomalaisessa lastensuojelukentässä. Kosken ja Lapset ja perheet Kaste – hankkeen yhteisesti koordinoima Keski-Suomen lastensuojelutyöryhmä koontui kertomusvuonna kolme kertaa. Puheenjohtajana toimi Kosken kiertävä lastensuojelun erityissosiaalityöntekijä Hannele Metsäranta. Työryhmän toimintaan osallistui edustajia kuntasektorilta ja yksityisistä palvelukodeista sekä koulutuksen, tutkimuksen ja lääninhallituksen edustajat. Työryhmän teemoina ovat olleet mm. ehkäisevä lastensuojelutyö ja sijaishuollon valvonta.

6.1.2 Aikuisystävätoiminnan arviointihanke

Aikuisystävätoiminnan arviointihanke toteutettiin kahdessa jaksossa. Ajalla 3.8.2008 - 4.7.2009 hankkeessa työskenteli yksi täysipäiväinen tutkija Alisa Puustinen ja toinen tutkija Pekka Junkala syys-marraskuussa 2009.

Rahoitus arviointihankkeelle saatiin Raha-automaattiyhdistykseltä. Hankkeen tavoitteena oli tarkastella kriittisesti kahta Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen hallinnoimaa hanketta, Sukupolvet verkoksi 2002-2004 ja Välittävät sukupolvet 2005-2007, joiden aikana kehitettiin aikuisystävätoiminnan malli. Aikuisystävätoiminta on ehkäisevän lastensuojelun vapaaehtoistoimintaa, jota tällä hetkellä hallinnoivat yhteistyössä Mannerheimin Lastensuojeluliiton Keski-Suomen piiri sekä Pelastakaa Lapset ry:n Keski-Suomen aluetoimisto. Arviointihankkeen tarkoituksena oli tuottaa sellaista tietoa, jota voitaisiin käyttää hyväksi aikuisystävätoiminnan jatkuvassa kehittämistyössä.

Arvioinnin tuloksena voidaan tiivistetysti todeta, että aikuisystävätoiminta on koettu kaikkien osallisten (lapset, vanhemmat, vapaaehtoiset, kumppanit) taholta hyödylliseksi ja onnistuneeksi. Lapset ovat kokeneet saaneensa

toiminnan kautta 1) aikaa, yksilöllistä huomiota ja turvaa, 2) virikkeitä, harrastuksia ja uusia kokemuksia ja 3) aikuisen mallin. Negatiivisina tuloksina lasten kohdalla voidaan mainita äkilliset toiminnan lopettamiset, joissa aikuisystävä on ilmoittamatta lopettanut toiminnan. Vanhemmat kokevat saaneensa toiminnassa pääasiassa omaa aikaa sekä itselleen turvallisen ja iloisen mielen tietäessään lapsen olevan turvallisessa seurassa mielekkään toiminnan piirissä. Vanhemmat raportoivat negatiivisena aikataulujen yhteensovittamisen ja tapaamisten järjestämisen aiheuttaman vaivan. Vapaaehtoiset kertovat saaneensa toiminnasta 1) merkitystä, iloa ja vaihtelua omaan elämään, 2) kosketuksen erilaisuuteen sekä 3) oppimista ihmisyydestä ja vapaaehtoisuudesta. Vapaaehtoiset ovat myös kohdanneet ristiriitoja aiheuttaneita tekijöitä kuten oman ajan ja perheen vaatimusten yhteensovittaminen ja erimielisyydet kasvatus- ym. tavoissa. Toiminnan paikalliset kumppanit näkivät työryhmätyöskentelyn pääasiassa onnistuneena ja yhteistyön hanketyöntekijöiden kanssa toimivana. Heillä on myös kriittisiä näkemyksiä hankkeista kuten paikallisten toimijoiden osittainen sitoutumattomuus, puutteet vapaaehtoisten ja ammattilaisten välisessä yhteistyössä, toimintamallin ja toiminnan idean selkeyttämisen tarve sekä tiedottamisen ja perheiden toimintaan ohjaamisen parantaminen.

Arvioinnin perusteella hankkeiden kriittisimmät pisteet löytyvät sen arvoista - vapaaehtoisuudesta ja avoimuudesta. Ne ovat samalla sekä koko toiminnan kantava voima että sen mahdolliset heikkoudet. Selkeyttämistä löytyy kumppaneiden ja verkostojen toiminnassa. Hankkeiden aikana ylläpidettiin useita laajoja paikallisia verkostoja, mutta verkoston jäsenten konkreettinen toimintaan osallistuminen oli hyvin vähäistä. Selkeyttä tarvitaan myös aikuisystävätoiminnan reunaehtoihin sekä pienryhmätoiminnan rooliin.

Yksinkertaistaen voidaan sanoa aikuisystävätoiminnan hyvinvointia lisäävän mekanismin pohjautuvan vapaaehtoisen ja lapsen väliseen vuorovaikutteeseen kohtaamiseen, joka osaltaan korjaa perheen sisäisen vuorovaikutuksen aukkoja. Aikuisystävätoiminnan reunaehdoiksi voidaan ehdottaa arvojen puolelta vapaaehtoisuuden, avoimuuden, ehkäisevän työn ja kohtaamisen vaalimista. Rakenteiden tasolla taas vaaditaan riittävän taloudellisen ja ammatillisen tuen varmistamista sekä toiminnan paikallisen tukirakenteen vahvistamista. Toiminnalle täytyy olla selkeä paikallinen tarve ja sitoutuneet paikalliset toimijat, jotta se voi juurtua osaksi pysyviä ehkäisevän lastensuojelun rakenteita.

6.1.3 Lasten ja perheiden hyvinvointipalveluiden kehittämishanke Itä- ja Keski-Suomessa

Itä- ja Keski-Suomen lasten ja perheiden hyvinvointipalveluiden kehittämishankkeen (lyhyemmin: Lapset ja perheet Kaste –hanke) lähtökohtana ovat KASTE-ohjelman linjaukset sekä kunta- ja palvelurakennemuutoksen kehittämistarpeet. Hankealueena on koko Itä- ja Keski-Suomi. Hanke käynnistyi vaiheittain 1.11.2008 alkaen.

Keski-Suomessa vahvistetaan toimijoiden osaamista, kehitetään ja levitetään varhaisen puuttumisen ja tuen työmenetelmiä ehkäisevään työhön, lastensuojelun avo- ja sijaishuoltoon sekä lasten ja nuorten mielenterveyspalveluihin.

Ehkäisevän työn kehittämisessä keskeistä on perhekeskustoimintamallin vahvistaminen eri toimijoiden yhteen saattamisella ja varhaisen tuen työmuotojen kehittämisellä ja levittämisellä. Perhekeskustoimintamallin vahvistamiseen liittyvä kehittämistyö on käynnistynyt Keuruulla, Äänekoskella ja Saarikan alueella. Varhaisen tuen työmuotojen kehittäminen toteutuu Multian kunnassa ja Saarikan alueella soveltamalla neuvolan perhetyön mallia kuntien ehkäisevän perhetyön kehittämisessä. Jyväskylässä keskeinen lasten ja perheiden hyvinvoinnin ja palveluiden kehittämisteema on neuvolan monitoimijaisen perhevalmennuksen kehittäminen.

Lasten ja perheiden palveluissa työskentelevien osaamista vahvistetaan yhteisillä koulutus- ja työkokousprosesseilla ja joustavilla konsultaatioilla. Alueellisissa työkokouksissa on moniammatillisten yhteistyöverkostojen kanssa kehitetty varhaista tunnistamista ja huolen puheeksi ottamista. Hankkeen työntekijät ovat tarjonneet asiantuntija-, koulutus- ja konsultaatioapua ja tukea kuntiin.

Lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen ja lastensuojelun avohuollon kehittämisessä on keskeistä lastensuojelulain toimeenpanon systemaattinen jatkaminen. Tämä toteutuu muun muassa avohuollon työmenetelmien kehittämisellä, lastensuojelusuunnitelmatyön prosessien tukemisella sekä asiantuntijaryhmien toiminnan varmistamisella. Uuden lastensuojelulain käytäntöön vieminen toteutuu myös alueellisten koulutusten, konsultaatioiden ja toimintamallien selkiyttämisen avulla.

Lastensuojelun tarpeessa olevien lasten ja heidän perheidensä tuen tarpeiden tunnistamista, varhaista auttamista ja avohuollon menetelmien vaikuttavuutta on pyritty edistämään moniammatillisena yhteistyönä. Alueellisissa työkokouksissa on yhteistyöverkostojen kanssa kehitetty varhaista tunnis-

tamista, huolen puheeksi ottamista sekä tiedonsiirtoa ja lastensuojeluasiakkuuden alkua. Työskentelyssä on painotettu asiakkaiden osallisuutta ja lastensuojelulain velvoitteita.

Hanke on käynnistänyt lastenpsykiatrisen konsultaation Jyväskylän perheyöntekijöille sekä nuorisopsykiatrian, koulun ja lastensuojelun yhteisen työkokoussarjan. Lasten- ja nuorisopsykiatrian kehittämisteemana on lasten ja nuorten mielenterveysongelmien varhaisen tunnistamisen, hoidon järjestämisen ja sen saatavuuden parantaminen toimijoiden yhteistyönä.

Sijaishuollon kehittämisessä painopiste on hallitusohjelman mukaisesti perhehoidon kehittämisessä. Keski-Suomessa maakunnallisia sijaishuollon palveluita tuottavan Sijaishuoltoyksikön ja kehittämishankkeen yhteinen kehittäminen keskittyy perhehoidon kehittämiseen julkisen ja yksityisen palvelutuotannon yhteistyössä, perhehoidon tukikeskuksen perustamiseen sekä perheneuvolan, lasten- ja nuorisopsykiatrian ja lastensuojelun yhteistyöhön ja nivelkohtiin.

Perhehoidon kunnallisten palveluiden kehittämisessä tavoitteena on monipuolisuuden ja eri vaihtoehtojen, kuten lyhytaikaisen perhehoidon takaaminen lastensuojelun perhehoidossa sekä perhehoidon osuuden vahvistaminen kodin ulkopuolisissa sijoituksissa.

6.1.4 Keski-Suomen Varhaiskasvatuksen kehittämissyksikkö -hanke

Keski-Suomen varhaiskasvatuksen kehittämissyksikkö VARKEN toiminta käynnistyi vuonna 2009 ja päättyi 30.10.2009. Toimintansa aikana VARKE kartoitti ja nosti esiin varhaiskasvatuksen kehittämishaasteita, kehitti uusia toiminta-malleja, tuki olemassa olevan tiedon ja osaamisen jakamista, rakensi ja vahvisti toiminnoillaan vuorovaikutus- ja yhteistyöverkostoja ja vertaistukimahdollisuuksia sekä vahvisti ammatillista tietoperustaa arjen työn tueksi. Oppilaitos- ja tutkimusyhteistyötä toteutettiin säännöllisillä keskustelufoorumeilla, joissa välitettiin puolin ja toisin tietoa työelämän tarpeista ja varhaiskasvatuksen tulevaisuuden haasteista ja tutkimustoiminnasta.

Varken työntekijät ovat myös rakentaneet Sonette –yhteisöverkon varhaiskasvatusosiota. Sonette on toiminut sekä tiedotuskanavana että moduulikoulutusten oppimista tukevana tilana. VARKEN asiantuntijatuella ja Kos-

ken tuella käynnistyi vuoden 2009 alussa konsultoivan erityislastentarhanopettajan työ pohjoisessa Keski-Suomessa.

Vuonna 2009 luotiin edellytyksiä yhä enemmän prosessinomaiseen ja pitkäjänteiseen työyhteisökohtaiseen osaamisen kehittämiseen ja tuettiin yhteisöllistä oppimista. Syksyllä 2008 aloitetut kasvatuskumppanuuskouluttajakoulutukset mahdollistivat kasvatuskumppanuuden peruskurssien käynnistymisen eri puolilla maakuntaa. Muita kehittämisteemoja ovat olleet varhaiskasvatussuunnitelmatyössä vasuarviointi ja asiakkaiden osallisuus.

Vuoden 2009 aikana VARKE järjesti myös useita henkilöstön osaamisen päivittämiseen tähtäviä moduulikoulutuksia, pedagogisia työpajoja ja erilaisia palvelualakohtaisia ja ammattiryhmäkohtaisia työkokouksia. Lisäksi käynnistettiin, jatkettiin ja syvennettiin pilottitoimintaa, jonka kehittämisteemat nousivat sekä kuntakäynneillä todetuista tarpeista että tutkimuksen osoittamista tarpeista. Pilotteina olivat lapsen turvallinen päivähoiton aloitus ja oma hoitajuus, kasvatuskumppanuus, esimiesten vertaisryhmätoiminta, erityispäivähoiton konsultaatiotoiminta ja lapsen terveen kehityksen tukeminen. Myös lastensuojelun, perhetyön ja päivähoiton yhteistyölle etsittiin malleja pilottitoiminnalla. Huoli pienten lasten tunne-elämän tukemisesta ja sosiaalisten taitojen kehittamisestä käynnisti tiiviin koulutus/konsultaatioprosessin, johon kuului kolmen kuukauden prosessikoulutus tunnemyhkyröitä ja sosiaalisia solmuja. Vuorovaikutusleikkikoulutuksiin osallistui yli 100 varhaiskasvattajaa keväällä 2009.

VARKEN kokoaikaisissa tehtävissä ovat työskennelleet kehittämysyksikön johtaja Merja Adenius-Jokivuori ja kehittämisspäällikkö Paula Korkalainen. Lisäksi vuoden 2009 aikana VARKEssa työsketeli kaksi kehittäjämentoria ja useita - lähinnä Jyväskylän yliopiston varhaiskasvatuksen opiskelijoita. Kehittäjämentorit ovat keskittyneet erityisesti varhaiskasvatussuunnitelmatyöhön ja ryhmäperhepäivähoiton kehittämiseen. Harjoittelijat ovat tehneet muun muassa erilaisia selvityksiä VARKElle ja kunnille sekä suorittaneet pedagogisia opintojaan järjestämällä pienimuotoisia koulutustilaisuuksia päivähoiton yksiköissä ja perhepäivähoidossa. VARKEN henkilöstössä on vuoden 2009 aikana työskennellyt yhteensä 11 henkilöä.

VARKE päätti toimintansa kehittämysyksikkönä lokakuussa 2009 kiitosseminaarilla *Askeleittain ja yhdessä oppien - varhaiskasvatuksen kehittämistä Keski-Suomessa 2007-2009*. Varhaiskasvatuksen kehittäjinä Lapset ja perheet Kas-te-hankkeessa aloittivat 1.11.2009 Paula Korkalainen ja Merja Adenius-Jokivuori.

6.2 Vammaistyö

6.2.1 Vammaistyöryhmä

Kosken vammaispalvelutyöryhmä kokoontui vuoden 2009 aikana kolme kertaa. Työryhmän puheenjohtajana on toiminut Keski-Suomen vammaispalvelusäätiön toimitusjohtaja Marja-Leena Saarinen. Työryhmä on ollut luonteeltaan avoin tiedonvälitys- ja keskustelufoorumi. Se toimi myös vammaistyön kehittämisyksikön keskeisenä maakunnallisena foorumina. Työryhmän rooli on koordinoiva ja se on seurannut aktiivisesti myös muualla maassa tapahtuvaa kehittämistoimintaa ja esimerkiksi lakimuutosten valmistelutyötä.

Kosken vammaistyöryhmän ja alan ammatillista koulutusta järjestävien tahojen (JAO, Jamk) kanssa järjestettiin erillinen yhteistyöpalaveri lokakuussa 2009. Maakunnallisia Työkokouksia järjestettiin yhteistyössä kuntatoimijoiden ja kehittämishankkeiden kanssa Kehitysvamma-alan työntekijöille ja Vammaispalveluista vastaaville. Maakunnan vammaistyön ammattilaisille oli vuoden 2009 aikana – vammaistyön kehittämisyksikön vielä toimiessa – ylipäättänsä paljon tarjolla koulutuspäiviä, verkostotapaamisia ja asiantuntijaryhmiä.

Kosken vammaispalvelutyöryhmä arvioi omaa toimintaansa vuoden viimeisessä kokouksessa ja totesi työryhmän eläneen hieman hiljaiseloa, kun hankkekehittäminen on vammaispalveluissa ollut maakunnassa viime vuosina hyvin aktiivista. Maakunnallinen foorumi nähdään kuitenkin tärkeänä eri tahoja yhdistävänä ryhmänä. Työryhmässä ja Kosken toiminnan kautta saadaan ideat ja asiat helposti maakunnalliseen levitykseen.

6.2.2 Keski-Suomen ja Pohjanmaan maakuntien verkostoitunut vammaistyön kehittämisyksikkö –hanke POKEVA

Keski-Suomen ja Pohjanmaan maakuntien verkostoitunut vammaistyön kehittämisyksikkö –hanke alkoi 2007 ja se päättyi lokakuussa 2009. POKEVAN toimialue kattoi neljä maakuntaa. Keski-Suomesta kunnista hankkeessa olivat mukana Jyväskylä, (Jyväskylän maalaiskunta), Jämsä, Saarijärvi, Kivijärvi ja Kyyjärvi. Hankkeen toinen kehittämissuunnittelija Armi Mustakallio työskenteli Keski-Suomessa koko hankkeen ajan. Hanketta hallinnoi Eskoon sosiaalipalvelujen kuntayhtymä. POKEVA tuki vammaisten henki-

löiden lähipalveluja ja niiden kehittämistä sekä asiakastyötä tekevien erityisosaamisen karttumista. Hanke kokosi, arvioi ja kehitti vammaistyön toimintatapoja.

Hanke järjesti vammaistyön toimijoille lukuisia koulutuksia, työkokouksia ja seminaareja. Vuoden 2009 aikana työstettiin ja saatettiin loppuun laajan yhteistyöverkoston voimin käsikirjoja ja mallinnuksia, kuten ”Kehitysvammaisen lapsen kuntoutus- ja palvelupolut” ja käsikirja perheiden käyttöön sekä käsikirja ”haastavien tilanteiden kohtaaminen erityistä tukea tarvitsevien palveluissa” –työntekijän opas. POKEVAN tuella työstettiin työvälineitä kuntien ammattilaisille, kuten palveluohjauksen ja –suunnittelun kuntakoh- taisia tarkistuslistoja.

Uusi vammaispalvelulaki tuli voimaan hankkeen lopussa ja se otettiin keskeisesti kehittämistyössä huomioon. POKEVAN asiantuntemusta hyödynnettiin Havu-hankkeen suunnitteluun henkilökohtaisen avun kehittämiseksi. Tulkkipalveluja kehitettiin yhteistyössä valtakunnallisen Etätulkki-hankkeen kanssa. POKEVA toimi tiedonvälittäjänä myös vaikeavammaisten tulkkipalvelujen siirtymisestä vuonna 2010 valtion ja Kelan tehtäviksi.

POKEVAssa hyödynnettiin palveluprosessien kuvauksessa QPR-prosessimallinnusohjelmaa ja hankkeen verkosto-organisaation toimivuutta varmistettiin mm. videneuvottelutekniikan avulla.

Hankkeen yhtenä tavoitteena oli luoda pysyvä vammaistyön kehittämisra- kenne Keski-Suomen ja Pohjanmaan maakuntien alueelle. Vuoden 2009 aikana valmisteltiin Kaste-ohjelmaan laaja hankekokonaisuutta ja rahoitus- hakemusta.

6.2.3 Henkilökohtaisen avun keskus HAVU

Keski-Suomen ja Etelä-Pohjanmaan henkilökohtaisten avun keskusten ke- hittämishanke eli HAVU -hanke toteutetaan ajalla 1.3.2009 -31.12.2011. HAVU -hanketta hallinnoi Eskoon sosiaalipalvelujen kuntayhtymä. Hanke saa avustusta TEKES:n Innovaatiot sosiaali- ja terveystalouden ohjelmasta. Hanke on Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen, Keski-Suomen kuntien sekä Eskoon sosiaalipalvelujen ky:n yhteisesti hakema hanke. Keski-Suomen kunnista mukana ovat Hankasalmi, Joutsa, Jyväskylä, Jämsä, Keuruu, Kuhmoinen, Muurame, Laukaa, Toivakka ja Äänekoski. Eskoon sosiaalipalveluiden kuntayhtymän alueelta Etelä-Pohjanmaan alue.

Kosken yhteydessä toimiva Henkilökohtaisen avun keskus eli HAVU -keskus aloitti toimintansa kesäkuussa 2009 vaikeavammaisten työnantajien ja päämiesten sekä avustajien keskuksena, josta saa tukea ja käytännön neuvoja, koulutusta ja työhönsä henkilökohtainen avustajatoimintaan liittyen. Keski-Suomessa HAVU-keskuksessa työskentelevät projektipäällikkö Mirva Vesimäki ja projektisuunnittelija Pauliina Puurtinen. HAVU -keskukset toimivat myös Tre@validia -hankkeen kehittämän ja Invalidiliitto ry:n omistaman Avustajaportti.fi verkkopalvelun paikallisina ylläpitäjinä molemmissa maakunnissa. Keski-Suomessa järjestelmä otettiin käyttöön kesäkuussa 2009. Avustajaportti.fi palvelussa työnantaja ja avustaja voivat löytää toisensa myös virka-ajan ulkopuolella.

HAVU -keskusten palvelu jalkautui vuoden 2009 aikana hankekuntien alueelle ja vammaisten asiakkaiden luokse. Keski-Suomen HAVU -keskuksella oli vuoden 2009 lopussa 137 asiakasta, joista 57 vammaista työnantajaa tai päämiestä ja 80 henkilökohtaista avustajaa.

6.3 Vanhustyö

6.3.1 Vanhustyöryhmä

Kosken vanhustyöryhmä kokoontui vuoden 2009 aikana kolme kertaa. Työryhmän puheenjohtajana toimi Jyvässeudun omaishoitajat ry:n edustaja Päivi Eskola. Kokousten teemoina oli mm. senioriasuminen sekä eri kehittämishankkeiden ja kehittämistoimien seuraaminen ja kommentointi. Kosken vanhuspalvelutyöryhmä on maakunnallinen avoin foorumi, jonka kokoonpanossa on vanhustyön asiantuntijoita kunnista, järjestöistä ja oppilaitoksista sekä tutkimuslaitoksista.

Maakunnan vanhustyön ammattilaisia kutsuttiin jo vakiintuneisiin työkokouksiin. Päiväkeskusohjaajat ja avopalveluista vastaavat kokoontuivat kaksi kertaa vuoden aikana. Työkokoukset jalkautuivat eri puolille maakuntaa ja samalla tutustuttiin eri alueiden toimintoihin. Koske koordinoi kertomusvuonna myös Vanhustyön johtajien ja ylihoitajien työkokouksia. Näitä järjestettiin yhteistyössä JAO:n ja Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kanssa. Yhteistyössä Vanhus Kaste-hankkeen kanssa kutsuttiin koolle vanhustyön järjestöjä yhteistapaamiseen. Uutena ryhmänä Koske kutsui - ammattilaisilta tulleiden toiveiden perusteella - Keski-Suomen vanhussosiaalityöntekijät työkokoukseen syksyllä 2009. Tällaiselle työhönsä työkokoukselle

ilmaistiin olevan tarvetta ja n. 25 henkilön ryhmän kanssa on sovittu jatkotapaamisia.

6.3.2 Vanhusten asumisen uudet ratkaisut ja asumisen varhainen tuki –hanke

Itä- ja Keski-Suomen Vanhus-Kaste –hanke käynnistyi vuonna 2009 neljän maakunnan ja 62 kunnan alueella. Hankkeen keskeisiä kehittämisteemoja ovat olleet ikääntyvien asuminen, kotona asumisen varhainen tuki sekä verkostoituva kehittäminen. Kuntia on tuettu vanhusten palvelurakenteen muutostyössä laatusuosituksen mukaisesti. Hanketta hallinnoi Joensuun kaupunki ja työntekijöinä hankkeessa ovat olleet projektipäällikkö sekä 6 kehittäjää, joista Keski-Suomessa Sinikka Tyynelä ja Satu Marjakangas.

Hankkeessa on Keski-Suomesta mukana 15 kuntaa, joissa kehittäminen on vuoden 2009 aikana keskittynyt kotihoidon, lyhytaikaishoidon sekä varhaisen tuen toimintamuotojen kehittämiseen. Laitoshoidon purkamista on pyritty tukemaan hallitusti niin, että avohuollon palvelut, ennakoiva työ ja kevyemmät asumisratkaisut kehittyvät samanaikaisesti. Hankkeessa on tehty paljon yhteistyötä muiden hankkeiden, järjestöjen, koulutusorganisaatioiden, yritysten sekä asiakkaiden kanssa.

Kehittäminen on tapahtunut hankkeessa mukana olevissa kunnissa osana kuntien omaa kehittämistyötä. Kehittäjät toimivat suunnittelun ja toimintojen käynnistämisen tukena. Työskentelymenetelmiä ovat olleet työryhmätyöskentely, kehittämispilotit, työpajat, koulutukset, teemapäivät, tutustumiskäynnit, verkostotyö sekä tiedottaminen. Vuoden 2009 syksyllä käynnistettiin myös hankesuunnittelu Vanhus-Kaste II –hankkeen eteenpäin viemiseksi.

6.3.3 Vanhusasiavaltuutettu-hanke

Vanhusasiavaltuutettu –hanketta hallinnoi Jyväskylän sotainvalidien asunotosäätiö. Vanhusasiavaltuutetun Pauliina Takalan –hankkeen ainoan työntekijän – työhuone oli Kosken tiloissa. Ray:n rahoittama kolmivuotinen hanke alkoi 2007. Jatkorahoitusta haettiin, mutta vuoden 2009 päättyessä jatkohankkeelle saatiin Ray:lta kielteinen päätös.

Vanhusasiavaltuutettu toimintamallin kehittämisessä on ollut tarkoitus tuoda ikäihmisten ääntä ja näkökulmaa paremmin esille. Vanhusasiavaltuutetun

tehtävänä on ollut vanhusten edun, oikeuksien ja hyvinvoinnin edistäminen Keski-Suomessa yleisellä yhteiskuntapolitiikan alalla. Vanhusasiavaltuutettu on herätellyt arvokeskustelua ja yhteistyötä positiivisemmän vanhuskäsityksen aikaan saamiseksi, vanhusten aseman vahvistamiseksi ja mm. alan työvoimansaannin varmistamiseksi.

Vanhusasiavaltuutettu ei ole viranomainen eikä hän tee jälkikäteistä lainvalvontaa tai anna ratkaisuja yksittäisiin asioihin. Valtuutetun toimintatapoina ovat olleet mm. kannanotot, neuvonta, aloitteet, vierailut ja muut runsaslukuiset kohtaamiset ikääntyvien kanssa sekä selvitystyöt.

Vanhusasiavaltuutettu toimintaa on tutkinut ja arvioinut ohjausryhmän ja säätiön hallituksen lisäksi myös ulkopuolinen tahon. Jyväskylän ammattikorkeakoulusta syksyllä 2009 valmistunut sosionomi Riitta-Liisa Kanninen teki opinnäytetyön vanhusasiavaltuutettu toiminnasta media-analyysin keinoin. Hän tutki vanhusasiavaltuutettu toiminnasta tehtyjä lehtikirjoituksia, ajalla 2007-2008. Kannin tyypittelyn mukaan vanhusasiavaltuutetun tehtäviksi julkisuudessa oli muotoutunut kohtaaminen, vaikuttamistyö, vanhusten aseman vahvistaminen, vanhustyön imagon parantaminen, neuvonta- ja konsultaatio sekä ennaltaehkäisevä työ.

Jyväskylän yliopiston sosiaalityön opiskelijat Susanna Huhtamäki ja Reeta Kosonen (2009) tutkivat vanhusasiavaltuutettu toiminnan näkyvyyttä ja levinneisyyttä internet-mediassa. Huhtamäki ja Kosonen päättelevät analyysin perusteella, että tietoisuus internetmediassa vanhusasiamies- ja vanhusasiavaltuutettutoiminnasta on kasvanut runsaasti ja vuosi vuodelta toiminnan aloittamisen jälkeen. Hakutuloksissa kaikki suurimmat lehdet ja puolueet olivat laajalti edustettuina. Kategoriassa kunnat/valtio erityisesti Keski-Suomen seutu ja Etelä-Suomi olivat hyvin edustettuina, mutta tuloksia oli myös satunnaisten muiden kuntien kohdalla. Yksittäisten henkilöiden joukossa oli myös paljon kansanedustajia. Kategoriassa järjestöt/yhdistykset/liitot löytyi paljon erilaisia, nimenomaan vanhusten ja eläkeläisten asiaa ajavia yhdistyksiä.

Valtakunnallisestikin ainutlaatuinen ja uusi työmuoto herätti laajaa kiinnostusta ja yhteistyöpyyntöjä ympäri maata lukuisilta yhteisöiltä, eläkeläisyhdistyksistä, seurakunnista, omaisilta ja ikääntyviltä itseltään. Toiminnan kokemusten perusteella näyttää siltä, että vanhusasioiden yhtenäiselle tarkastelulle ja vanhusten aseman vahvistamiselle on ollut yhteiskunnassamme suuri sosiaalinen tilaus.

6.4 Aikuissosiaalityö

6.4.1 Aikuissosiaalityön kehittämishanke

Keski-Suomen maakunnan aikuissosiaalityön kehittämishanke päättyi loka-kuussa 2009. Se oli yksi Sosiaalialan kehittämishankkeen (2003–2007) monista valtakunnallisista osaprojekteista. Keuruun kaupungin hallinnoimassa hankkeessa työskenteli vuoden 2009 aikana projektipäällikkö Kati Närhi, suunnittelijat Anne Valppu-Vanhainen ja Juhani Karjalainen sekä osaaikaisesti Kosken työntekijänä Sivi Talvensola (huhtikuusta 2009 hankkeen päättymiseen asti). Hankkeen tavoitteena oli aikuissosiaalityön osaamisen ja asiantuntijuuden vahvistaminen, aikuissosiaalityön ammatti- ja tehtävärakenteiden kehittäminen sekä aikuissosiaalityön yhteiskunnallisen roolin kirkastaminen. Tavoitteisiin pyrittiin neljän elementin; täydennyskoulutuksen, maakunnallisen keskustelufoorumin, neljän kehittämisen painopistealueen (ammatti- ja tehtävärakenteen kehittäminen, aktivointi ja työllistäminen, päihde- ja mielenterveystyö sekä palveluohjaus) sekä tutkimus- ja selvitystoiminnan avulla. Hanke oli ensimmäinen aikuisten parissa tehtävään sosiaalityöhön kiinnittyvä kehittämishanke Keski-Suomen maakunnassa. Osittain tästäkin syystä hankkeen punaisena lankana oli kysymys: mitä aikuissosiaalityö on Keski-Suomessa?

Hankkeen kokemusten perusteella aikuissosiaalityön kehittämistä tulisi tarkastella kahdesta näkökulmasta. Toisaalta on huomioitava kunnallisen sosiaalitoimiston aikuissosiaalityön sisäiset resurssit ja niiden kehittäminen. Tämän lisäksi aikuissosiaalityön asiakkaiden tarvitsemia muita sosiaalitoimiston ”ulkopuolisia” palveluja, kuten mm. päihde- ja mielenterveyspalveluja sekä työtoimintaa ja -valmennusta, on samanaikaisesti kehitettävä ja resursoitava riittävästi. Hankkeen kehittämistyön perusteella on selvää, että aikuissosiaalityön palveluiden vaikuttavuus on satunnaista ja piilossa niin kauan kun ei ole tilaa tehdä aikuissosiaalityötä ja jos työtä ei ole aikaa dokumentoida sekä tehdä näkyväksi.

Hankkeessa toimittiin valtakunnallisten sosiaalialan henkilöstön ammatti- ja tehtävärakennesuosittelun suuntaisesti. Hanke toi esiin aikuissosiaalityön moniammatillisen ammatti- ja tehtävärakenteen jonka pohjalta kunnat pystyivät arvioimaan omaa henkilörakennetta ja resursointia. Tuloksena aikuissosiaalityön kysymyksiä on tuotu keskusteluun sekä aikuissosiaalityön sisällä että yhteistyökumppaneiden suuntaan.

Aikuissosiaalityön osaamista parannettiin kaksi vuotta kestäneellä täydennyskoulutuskokonaisuudella sekä hankkeen painopisteiden sisällöllisten

työkokousten avulla. Ammattikohtaiset keskustelufoorumit tarjosivat vertaistukea ja yhdessä oppimista. Aikuissosiaalityön yhteiskunnallinen rooli on jäsentynyt työntekijöiden, sosiaalijohdon sekä lähimpien yhteistyökumppaneiden osalta. Hankkeessa tehtiin useita selvityksiä, jotka on raportoitu ja saatavilla Kosken kotisivuilla (Närhi ym. 2008; Talvensola ym. 2008; Närhi ym. 2009).

Kaikki aikuissosiaalityön hankkeen aikana tapahtuneet vaikutukset ja/tai parannukset palautuvat kuntien sosiaalitoimistojen omaan harkintaan siitä miten kussakin kunnassa resursoidaan aikuissosiaalityötä ja siihen kiinteästi liittyviä palveluja. Hankkeen aikana toteutetut teemakohtaiset työkokoukset jatkuvat KOSKE:n koordinoimina. Kokouksen sisällöt tullaan suunnittelemana yhdessä maakunnan työntekijöiden kanssa. Kolmessa kunnassa /liikelaitoksessa/yhteistoiminta-alueella käynnistetyt työllisyyden hoidon työryhmät jatkavat toimintaansa sosiaalitoimen koordinoimana. Hankkeessa työstetyt asiakkaan tilanearviolomakkeet saatettiin pysyvään käyttöön Effica -asiakastietojärjestelmässä. Koulutusta järjestettiin Pro Consona kuntien työntekijöille lomakkeiden rakentamiseen asiakastietojärjestelmään. Uudessa Jyväskylässä hanke suunnitteli ja toteutti yhdessä sosiaalitoimen kanssa kaupungin aikuissosiaalityön tiimimallisen työskentelyn perusteita. Saarikan liikelaitosta suunniteltaessa hankkeen työntekijät konsultoivat aikuissosiaalityön sisällöistä. Hanke suunnitteli K-S maakunnan sosiaalialan ammattilaisten yhteisöverkkoon Sonetteen aikuissosiaalityön sisältökokonaisuuden. Sonette toimi myös koulutus- ja muun materiaalin alustana.

Jatkossa kehittämishankkeiden tavoitteita asetettaessa tulisi tarkemmin huomioida ne tekijät mihin yksittäinen hanke voi vaikuttaa sekä toisaalta mikä on kuntien oma rooli työn kehittämisessä. Jos kunnat eivät ole valmiita työntekijöiden tukemisen ohella myös rakenteellisiin uudistuksiin työtä kehitettäessä, hankkeen rooliksi voi jäädä työntekijöiden ”pään sisäinen” kehittäminen. Se ei pitimmällä aikavälillä tuota pysyviä ratkaisuja esim. asiakkaan sujuvien palvelukokonaisuuksien kehittämiseksi.

6.4.2 Osaamisen kehittäminen rahapeliongelmiin ehkäisyssä ja hoidossa

Osaamisen kehittäminen on yksi osa-alue Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) koordinoimassa rahapelihaittojen ehkäisyssä ja hoidon tutkimus- ja kehittämistoiminnassa. Osaamisen kehittämistyö tapahtuu THL:n toimeksiannosta Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksessa monialaista

yhteistyötä hyödyntäen, ja siitä vastaa koulutuspäällikkö Tuula-Leena Raiski. Vuoden 2009 aikana kehittämistyön painopiste oli Rahapeliongelmiin ehkäisy ja hoito -verkkokurssin 6 op:n peruskurssin pilotoinnissa, arvioinnissa ja jatkokehittämisessä. Keskeisimpänä tavoitteena oli saada verkkokurssi käyttövalmiiksi koulutustuotteeksi, mikä myös toteutui. Muiltakin osin kehittämistyön tavoitteet toteutuivat.

Koulutuksen tuottaminen

Verkkokurssi pilotoitiin kahdessa koulutusryhmässä helmi-kesäkuun aikana. Keski-Suomen koulutusryhmä oli moniammatillinen koostuen perus- ja erityispalvelujen henkilöstöstä. Pääkaupunkiseudun ryhmä koostui pääosin päihdehuollon palvelujen ja nuorisoasemien henkilöstöstä pääkaupunkiseudulta.

Pilottien aikana kerättiin monipuolisesti palaute- ja arviointitietoa, joka oli pääosin hyvin myönteistä, joskin kehittämiskohteitakin löytyi. Kaiken koottu arviointiaineiston perusteella verkkokurssi jatkokehitettiin syksyllä 2009 lopulliseksi koulutustuotteeksi. Verkkokurssi sai virtuaaliyliopiston referee-palvelun arvioinnissa lauleiman ja neljä tähteä ****.

Verkkokurssin syventäväksi tai täydentäväksi jatko-osaksi suunnitellun Kehittämistehtävän (9 op) pilotointi aloitettiin syyskuussa pienellä pilottiryhmien osallistujista koostuvalla ryhmällä koulutuspäällikön vetämänä THL:ssä.

Koulutuksen järjestäminen

Vuoden 2009 aikana on kehitetty mallia Rahapeliongelmiin ehkäisy ja hoito -verkkokurssien järjestämiseksi täydennyskoulutuksena valtakunnallisesti. Kolme suomenkielistä ammattikorkeakoulua ja yksi ruotsinkielinen ammattikorkeakoulu on ilmoittanut kiinnostuksensa järjestää verkkokurssi käynnistysvaiheessa vuonna 2010. Diakonia-ammattikorkeakoulu yhteistyökumppaneineen on myös valmistellut opetusministeriölle hakemuksen Korkeakoulujen oppisopimustyyppiseksi täydennyskoulutukseksi, johon verkkokurssi on integroitu. Alustavasti on sovittu verkkokurssin liittämisestä yhteen tutkintoon johtavaan koulutukseen.

Kouluttajakoulutus ja kouluttajaverkosto

Verkkokurssien järjestämisen tueksi aloitettiin marraskuussa 2009 kouluttajakoulutuksen substanssikoulutuksen ryhmä, toteuttajanaan hankintakilpailussa valittu Diakonia-ammattikorkeakoulu. Sekä substanssikoulutuksen

suorittanut opetushenkilöstö että jatkossa pedagogisen valmennuksen saava työelämäosaajien ryhmä muodostavat jatkossa kouluttajaverkoston.

Tiedotus ja markkinointi

Vuoden 2009 toimintaan on kaikissa vaiheissa sisältynyt tulossa olevien koulutusmahdollisuuksien esillä pitäminen eri yhteyksissä sisältäen sekä potentiaaliset osallistujat että koulutuksen järjestäjät. Koskeverkon sivuilta on linkki THL:n Pelihaitat – sivustoon, jossa Osaamisen kehittämistä vastaava Kosken koulutuspäällikkö vastaa sen sisällöntuotannosta.

6.5 Päihdetyö

6.5.1 Päivän selvään päihdehuoltoon hanke

Päivän selvään päihdehuoltoon -hanke oli osa Päihdepalvelujen kehittäminen sosiaalialan osaamiskeskusten yhteistyönä Länsi-Suomen läänissä 2008–2009 –hanketta. Tähän yhteistyöhankkeeseen saatiin valtioneuvoston ylimääräinen valtionavustus. Keski-Suomen osahankkeessa olivat mukana kaikki maakunnan kunnat ja hankkeen toteuttamisvastuu oli Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksella. Päivän selvään päihdehuoltoon -hankkeen alkuperäisenä tavoitteena oli keskittyä korjaavaan päihdetyöhön puuttamalla sosiaalipäivystyksen sekä muutoin sosiaalityön asiakastilanteiden kautta esiin nousseisiin lasten ja lapsiperheiden huoltajien päihdeiden käyttöön tukemalla heitä suunnitelmallisesti päihdeiden käytön vähentämisessä.

Päivän selvään päihdehuoltoon –hanke jakautui kahteen vaiheeseen hanketyöntekijän vaihtumisen myötä. Tarja Boeliuksen toimiessa projektipäällikkönä maaliskokuussa 2009 tavoitteiksi tarkentuivat lapsilähtöisen päihdetyön vahvistaminen ja Keski-Suomen maakunnan päihdepalvelujärjestelmän tarkastelu ja mahdollisten ongelmakohtien esiin nostaminen. Hankkeessa käytiin läpi ja analysoitiin sosiaalipäivystyksen tapausselesteita, kehitettiin Sonette-yhteisöverkon päihdepalvelut-sivustoa ja tehtiin monitahoista yhteistyötä muiden kehittämishankkeiden kanssa. Järjestyksessään toinen Keski-Suomen päihdepäivä järjestettiin 7.9.2009. Päivä keräsi yhteen yli 200 päihde- ja mielenterveysalan ammattilaista. Päivään osallistuneille tehtiin kysely maakunnallisen yhteistyön tarpeellisuudesta päihde- ja mielenterveys-työn kehittämisessä. Vastauksista kävi ilmi, että ammattilaiset kaipasivat

maakunnallisia eri toimijoita yhteen kokoavia koulutuksia, seminaareja, työkokouksia ja tapaamisia.

Hanke teki näkyväksi sen, että maakunnan alueelle tarvitaan päihdetyön erilaisia yhteistyön muotoja, pysyviä rakenteita ja niitä koordinoivaa tahoa. Hanke suosittaa, että lapsen elämä päihdemaailmassa tehdään näkyvämmäksi niin dokumenteissa, päätöksissä kuin teoissakin. Lisäksi sosiaalityön asemaa perus- ja erityispalveluiden päihdetyössä tulee vahvistaa.

6.6 Koulutusyhteistyö

6.6.1 Koulutusyhteistyöryhmä

Kosken koulutusyhteistyöryhmä kokoaa yhteen sosiaalialan eri oppilaitosten ja sosiaalialan käytännön edustajia. Se tarjoaa vapaamuotoisen foorumin eri koulutusasteiden ja –yksiköiden yhteistyön tiivistämiseksi. Vuoden 2009 kokoukset järjestettiin jalkautuen eri toimipisteisiin. Kosken koulutusyhteistyöryhmä kokoontui vuoden 2009 aikana kolme kertaa. Työryhmän puheenjohtajana toimi Pohjoisen Keski-Suomen oppimiskeskuksesta Raili Paavonen.

Maakunnan koulutusorganisaatioiden kehittämistoiminta on hyvin runsasta ja Kosken työryhmä tarjoaa tervetulleeseen foorumin keskinäiselle tiedonkululle ja päällekkäisyyksien välttämiseksi. Kokouksissa käytiin läpi esim. ajan-kohtaistulomateriaalia oppisopimuskoulutuksen ja täydennyskoulutuksen kehittämisestä ja kommentoitiin valtakunnallista ministeriön valmistelemaa sosiaalialan ammatillisen työn johtamisen ohjelmaa. Työryhmä tutustui mm. Jyväskylän kaupungin täydennyskoulutuksen ja osaamisen johtamisen toimintamalleihin. Työryhmä käsittelee ja kommentoi myös Kaste-ohjelmaan valmistelua sekä siihen liittyvää hyvinvointialan osaavan henkilöstön rekrytointihankkeen suunnittelua.

6.6.2 Esiselvitys Keski-Suomen sosiaalialan opetusklinikan käynnistämisestä –hanke

Keski-Suomen sosiaalialan oppimisklinikkatoiminnan esiselvitysvaihe käynnistyi elokuussa 2009. Oppimisklinikkahankkeen esiselvitys(vaihe) perustuu Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen, Jyväskylän kaupungin, Jyväskylän ammattikorkeakoulun ja Jyväskylän yliopiston väliseen yhteistyöhön ja sopimukseen. Esiselvitysvaiheen rahoitukseen ovat osallistuneet Keski-Suomen liiton ohella osarahoituksella Jyväskylän kaupunki, Jyväskylän yliopiston sosiaalityön yksikkö, Jyväskylän ammattikorkeakoulun hyvinvointiyksikkö sekä Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus. Hanke jatkuu helmikuun 2010 loppuun.

Oppimisklinikkahanketta varten perustettiin keväällä 2009 ohjausryhmä, joka koostuu edellä mainituista tahoista. Esiselvitystä varten palkattiin mää-
räaikainen suunnittelija, jonka tehtäviksi määriteltiin esiselvityksen laatimi-
nen ja kokeiluvaiheen rahoituksen hakeminen. Hankkeen toiminnan konk-
retisoimista varten perustettiin myös ns. työrukkasryhmässä, jossa paikalla
ovat olleet edustettuina edellä mainittujen toimijoiden sekä käytännön työ-
elämän edustajat: sosiaalityöntekijöitä ja psykologi. Molemmat ryhmät ovat
kokoontuneet toistuvasti. Esiselvitysvaiheessa on hyödynnetty osapuolten
erilaista asiantuntemusta sekä edellä kuvattuihin pitkäaikaisiin yhteistyösuh-
teisiin liittyviä jo olemassa olevia yhteistyön rakenteita. Yhteisissä kokouk-
sissa on todettu sosiaalialan käytännön työelämän ja oppilaitosten opetus- ja
kehittämistyön yhteisen organisoinnin ja kehittämisen tarve.

Esiselvitysraportti toteutettiin syksyn 2009 aikana ja julkaistaan vuoden
2010 alussa. Kokeiluvaiheen rahoitusta on haettu 30.10.2009 mennessä
ESR-rahoituksena työmarkkinoiden toimintaa edistävien osaamis- ja inno-
vaatio- ja palvelujärjestelmien kehittäminen -toimintalinjasta. Päätös klinik-
katoiminnan rahoituksesta selviää alkuvuodesta 2010.

7 VIESTINTÄ

7.1 Viestinnän kehittäminen

Kosken viestintästrategia ajantasaisesti ajantasaistettiin alkuvuodesta 2009. Viestinnän
tavoitteet pohjautuvat Kosken toimintasuunnitelmaan ja arvoihin. Edelleen
Kosken viestinnän keskeiset elementit olivat **avoin, positiivinen ja asian-
tunteva tyyli**. Keskeisiksi toimenpiteiksi toimintavuodelle jäsennettiin sisä-
isen viestinnän ja yhtenäisyyden kehittäminen ja ylläpitäminen, Kosken ko-
tisivujen ajantasaisesta päivityksestä huolehtiminen, Sonette-yhteisöverkon
käyttöönoton edistäminen ja sisällön täydentäminen ja kehittäminen sekä
yhteistyön kehittäminen erityisesti terveydenhuollon toimijoiden sekä yli-
maakunnallisten kumppaneiden suuntaan.

Kaikessa viestinnässä painotettiin henkilökohtaisen viestinnän tärkeyttä.
Kosken asiakkaita ovat sosiaalialan ammattilaiset erilaisissa tehtävissä ja
monissa organisaatioissa. Asiakkaita eivät ole kasvottomat organisaatiot tai
vain johtotason edustajat. Käytännössä haasteita tuovat esim. henkilökoh-
taisesti sähköposteihin kohdennetun viestinnän onnistumiselle: henkilöt,
työtehtävät, sähköpostiosoitteet vaihtuvat ja päivitystarve on jatkuva.

Viestintäkoulutus 9.10. järjestettiin yhteistyössä SosKes-hankkeen, Jyväskylän
kaupungin ja Kosken kanssa. ”Selkeää ja sujuvaa viestintää sosiaalialalle”

koulutuspäivään osallistui reilut 50 henkilöä niin kuntien peruspalveluista, järjestöistä ja kehittämishankkeistakin.

Videoneuvottelut työtavaksi –kampanja

Etäyhteyksien käyttöön ottoa vauhdittamaan toteutettiin maakunnassa keväällä 2009 Videoneuvottelut työtavaksi –kampanja. Jyväskylän ammattikorkeakoulun hyvinvointiteknologian opiskelijat toteuttivat Keski-Suomen kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatioille kyselyn osana projektiopintojaan. Tarkoituksena oli kartoittaa kaksivaiheisen kyselyn avulla Keski-Suomen kuntien videoneuvottelulaitteet sekä –valmius, jotta mahdollista yhteistyötä videoneuvottelujen avulla voitaisiin tehostaa. Ensimmäisessä vaiheessa toteutettiin kysely kuntien atk-vastaaville. Näiden tulosten valossa näytti kuitenkin siltä, että kunnilla oli vielä varsin vähän käytössään videoneuvottelutekniikkaa. Käyttäjäkokemuksia kerättiin muutamilta organisaatioilta. Opiskelijat kokosivat myös infomateriaalia, ohjeita sekä sanastoa videoneuvottelusta. Kartoitus laajennettiin myös valtakunnalliseksi suorittamalla asiasta kysely sosiaalialan osaamiskeskukseen. Kosken oma henkilöstö harjoitteli myös videoneuvotteluohjelman käyttöä ja hankittua ohjelmaa hyödynnettiin joissakin toiminnoissa.

Kartoituksen tuloksista sekä kootusta materiaalista informoitiin kuntia ja vuoden kuluessa asiassa on ollut havaittavissa selkeää kiinnostusta ja aktiivisuutta.

Vuoden 2009 julkaisutoiminta

Vuoden aikana julkaisuja ilmestyi sekä Kosken tutkimuksia että raportteja sarjoissa, yhteensä 9 julkaisua. Uusien julkaisujen lista löytyy toimintakeromuksen liitteestä.

7.2 SosKes-hanke / Sonette-yhteisöverkko

SosKes – Kunnallisten sosiaalipalvelujen tietohallinnon kehittäminen Keski-Suomessa -hanke käynnistyi elokuussa 2005, jolloin aloitettiin sähköisen Sonette-yhteisöverkon rakentaminen Keski-Suomen sosiaalialan ammattilaisille. SosKes-hankkeen ensimmäinen vaihe päättyi 31.5.2007. Hankkeelle myönnettiin jatkorahoitus ajalle 1.6.2007 - 31.10.2009. Hankkeessa työskenteli vuoden 2009 aikana projektipäällikkö Pikko Uuttu sekä suunnittelijat Timo Vallius ja Hanna Jakonen.

Vuosille 2007–2009 SosKes-hankkeelle määriteltiin seuraavat viisi tavoitetta:

1. Sonetten laajennus ja täydennys

Sonetteen lisättiin vuonna 2009 muun muassa seuraavat sisältökokonaisuudet: Työhyvinvointi, Työntekijän oikeudet ja velvollisuudet, Kriisitilanteita varten, Avoimia työpaikkoja ja Kuntien yhdyshenkilöt. Sonetten Työpöytä-alueelle tehtiin sähköisiä toimintaympäristöjä erilaisille työryhmille kuten Kriisikeskus Mobilen henkilökunnalle ja Lapsi ja perhe- sekä Vanhus-Kaste-hankkeiden työntekijöille. Muun muassa Vanhuspalvelut-, Päihdepalvelut- ja Aikuissosiaalityö-osioita laajennettiin.

2. Käytännön työtä tukevien sähköisten palveluiden käyttöönotto

eKollega-keskustelualustalla aloitti toimintansa muun muassa Varhaiskasvatuksen kehittämishanke VARKEn keskustelualue ja Aikuissosiaalityön täydennyskoulutuksen keskustelualue. Koulutuksiin osallistujat palauttivat myös oppimistehtävänsä keskustelualueille.

3. Yhteistyö ja verkostoituminen

Hanke jatkoi yhteistyötä Kosken, Kosken koordinoimien hankkeiden, Keski-Suomen sairaanhoitopiirin/Liikelaitos MediKesin, valtakunnallisen ja alueellisten tietoteknologiahankkeiden, Sonetteen sisältöä tuottavien yhteistyötahojen, Sonette-yhdyshenkilöiden sekä Keski-Suomen kuntien sosiaalialan ammattilaisten kanssa.

4. Sonette-tutuksi

Vuoden 2009 aikana Sonettea esiteltiin yhteistyökumppaneille erilaisissa sosiaalialan tilaisuuksissa ja kuntakäynneillä. Sonettea tehtiin tutuksi myös markkinointimateriaalin ja joukkosähköpostien avulla. Lisäksi hanke koulutti Sonette-yhdyshenkilöitä, Kosken koordinoimien hankkeiden henkilöstöä ja muita sisällöntuottajaryhmiä Sonetten ylläpitoon. SosKes-hankkeen päättyessä lokakuun lopussa 2009 Sonette-käyttäjätunnuksia oli jo lähes 3500 käyttäjällä.

5. Jatkosuunnitelma 2010+

Keväällä 2009 tehtiin Sonette-yhteisöverkon toimintaa koskeva jatkosuunnitelma yhteistyössä Kosken, Keski-Suomen sairaanhoitopiirin ja SosKes-hankkeen kesken. SosKes-hanke päättyi 31.10.2009 ja hankkeen tuloksena

syntynyt Sonette-yhteisöverkko jatkoi 1.1.2010 alkaen Keski-Suomen sairaanhoitopiirin Liikelaitos MediKesin hallinnoimana toimintana yhteistyössä Kosken kanssa.

LIITTEET

LIITE 1.

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen kannatusyhdistys ry:n hallitus vuonna 2009

1. Risto Kortelainen, Jyväskylän kaupunki, varajäsen Arja Aroheinä, Jyväskylän kaupunki
2. Juha Torkkeli, Keski-Suomen Sosiaaliturvayhdistys, varajäsen Satu Kelin
3. Risto Närhi, Sininauhaliitto, varajäsen Kari Lahti Vaajakosken Suvanto ry
4. Ulla Kumpula, Talentia Keski-Suomi ry, varajäsen Ritva Jokinen
5. Mikko Mäntysaari, Jyväskylän yliopisto, varajäsen Jorma Hänninen
6. Kare Norvapalo, Jyväskylän ammattikorkeakoulu, varajäsen Aarno Lehmusto
7. Raija Kolehmainen Äänekosken kaupunki, varajäsen Outi Markkanen
8. Auli Varis, Kehitysvammaisten tukiliiton Keski-Suomen piiri, varajäsen Pia Nieminen
9. Saara Keränen, Pelastakaa Lapset ry, varajäsen Mirja-Lavonen Niinistö, Mannerheimin lastensuojeluliiton Keski-Suomen piiri
10. Sirkka Nivala, Jyvässeudun omaishoitajat ry, varajäsen Kirsti Kokkola, JAO
11. Mikael Palola, perusturvaliikelaitos Saarikka, varajäsen Maija-Riitta Markkanen, Hankasalmen kunta.

LIITE 2.

Kosken kehittäjäyhteisön henkilöstö vuonna 2009

Kosken palkkaama henkilöstö

- Marja Heikkilä, johtaja
- Raili Haaki, suunnittelija
- Eija Hiekka, sosiaaliasiamies
- Hannele Metsäranta, kiertävä lastensuojelun erityissosiaalityöntekijä
- Sivi Talvensola, sosiaalipäivystyksen koordinaattori (1/2 työaika), aikuissosiaalityön hankkeen työntekijä (1/2 työaika).
- Tuulikki Koljonen, konsultoiva erityislastentarhanopettaja (pohjoisen Keski-Suomen kunnissa)
- Tuula-Leena Raiski, koulutuskoordinaattori, Rahapelihaittojen ehkäisy ja hoitohanke (toimeksiantaja THL, Koske hallinnoi)
- Alisa Puustinen, tutkija, Aikuisystävätoiminnan arviointihanke (8/2008-5/2009)
- Pekka Junkala, tutkija, Aikuisystävätoiminnan arviointihanke, (9/2009-11/2009)
- Tarja Boelius, projektipäällikkö, Päivän selvään päihdehuoltoon –hanke (3/2009 - 10/2009)
- Kati Närhi, suunnittelija, sosiaalialan oppimisklinikka esiselvitysvaihe (8/2009-1/2010)

Muiden organisaatioiden hallinnoimat hankkeet ja kehittäjät

Henkilökohtaisen avun keskus ”HAVU”

Eskoon kuntayhtymän hallinnoimaa toimintaa, 3/2009-12/2011 (Tekes rahoittaa)

- Mirva Vesimäki, projektipäällikkö
- Pauliina Puurtinen, projektisuunnittelija

Vammaistyön kehittämissyksikkö – Keski-Suomen ja Pohjanmaan maakuntien verkostoitunut vammaistyön kehittämissyksikkö

Eskoon sosiaalipalvelujen kuntayhtymä hallinnoi hanketta, v 2007-2009

- Armi Mustakallio, kehittämissuunnittelija

Soskes - Kunnallisten sosiaalipalveluiden tietohallinnon kehittäminen Keski-Suomessa Soskes 1. 05-06 ja Soskes 2. 2007-2009 - Sonette yhteisöverkon tuottaminen, STM/ Jyväskylän kaupunki hallinnoi hanketta,

- Pirkko Uttu, projektipäällikkö
- Timo Vallius, suunnittelija

- Hanna Jakonen, suunnittelija

Vanhusasiavaltuutettu –hanke 2007-2009Jyväskylän sotainvalidien asuntosäätiö /Ray

- Pauliina Takala

Vanhusten asumisen uudet ratkaisut ja asumisen varhainen tuki, Vanhus-Kaste

Joensuun kaupunki, 2008-2010, Keski-Suomen kehittäjät:

- Sinikka Tyynelä
- Satu Marjakangas

Selville sosiaalityöstä. Aikuissosiaalityön kehittämishanke Keski-Suomen maakunnassa STM/ Läänihallitus, Keuruun kaupunki 2007-2009

- Kati Närhi, projektipäällikkö
- Anne Valppu-Vanhainen, suunnittelija
- Juhani Karjalainen, suunnittelija

Lapset ja perheet Kaste –hanke (=Lasten ja perheiden hyvinvointipalveluiden kehittämishanke Itä- ja Keski-Suomessa,) Jyväskylä hallinnoi 2008-2010

- Jaana Kemppainen, projektipäällikkö

Keski-Suomen kehittäjät:

- Riitta Siekkinen kehittäjäsosiaalityöntekijä
- Pirjo Selin kehittäjäsosiaalityöntekijä
- Markku Mäkinen, kehittäjäsaaraanhoitaja
- Marja-Leena Huisko ehkäisevän työn kehittäjä
- Merja Halonen, kehittäjäterveydenhoitaja

Keski-Suomen varhaiskasvatuksen kehittämissyksikkö, Varke STM/ Jyväskylän kaupunki hallinnoi hanketta 2007-2009

- Merja Adenius-Jokivuori, kehittämissyksikön johtaja
- Paula Korkalainen, kehittämisspäällikkö
- Pia Elokannas, kehittäjämentor (1.6.-31.10.2009)

LIITE 3.

Kosken julkaisutoiminta vuonna 2009

Kosken Tutkimuksia –sarja:

- **Puustinen, Alisa:**
Sukupolvet verkoksi ja Välittävät sukupolvet -hankkeiden arviointiraportti
Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus tutkimuksia 4/2009
123 sivua

Kosken Raportteja –sarja:

- **Närhi, Kati, Talvensola, Sivi, Valppu-Vanhainen, Anne & Karjalainen, Juhani:**
Aikuissosiaalityö muutoksessa? Keski-Suomen maakunnan aikuissosiaalityön hankkeen loppuraportti
Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, raportteja 22/2009
249 sivua
- **Boelius, Tarja:**
Ne ei saa olla kännissä - Päivän selvään päihdehuoltoon -hankkeen loppuraportti. Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, raportteja 21/2009
35 sivua
- **Moilanen, Johanna & Rajalin, Minna & Tammelin, Mia**
Kouluttajan opas ehkäisevän lastensuojelun vapaaehtoistoimintaan. Esimerkkinä aikuisystävätoiminta
Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, raportteja 20/2009
73 sivua.
- **Hauvala, Tuija & Talvensola, Sivi:**
Keski-Suomen sosiaalipäivystyksen vuosi 2008
Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, raportteja 19/2009
80 sivua.
- **Halttunen, Harri:**
Keski-Suomen yhteistoimintamalli: Sosiaalihuollon laajan väestöpohjan erityis- palveluiden tuotannon organisointi -hanke
Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, raportteja 18/2009
69 sivua.

- **Salpakoski, Ritva:**
Lastensuojelun alkuarviointi -hankkeen loppuraportti
Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, raportteja 17/2009
56 sivua.

- **Lahtinen, Pia & Haapasalo, Jaana & Koukkunen, Tanja & Siekinen, Riitta:**
Keski-Suomen lastensuojelun kehittämissyksikön toinen taival 2007-2008
Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus, raportteja 16/2009

- **Vesimäki, Mirva:** Vammaispalveluiden sosiaalityön ja verkostoituneen erityis-
osaamisen kehittäminen -hanke 2006-2008 Keski-Suomen sosiaalialan osaamis-
keskus, raportteja 15/2009, 136 sivua

K O S K E
KESKI-SUOMEN
SOSIAALIALAN
OSAAMISKESKUS

Julkaisija

Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus

Käyntiosoite

Matarankatu 4, Jyväskylä

Postiosoite

PL 35 (MaT), 40014 Jyväskylän yliopisto

www.koskeverkko.fi